

NOTULEN van de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 22 maart 2017 om 20.00 uur.

Voorzitter: mevrouw P.J. Bouvy-Koene, burgemeester.

Griffier: de heer J. van der Does.

Aanwezige leden: de heren F.H.J. von der Assen, mr. drs. C. Bremmer, drs. S.W.C. van den Dool en A.A.L. Eversteijn, mevrouw drs. E.C. van Herk, mevrouw drs. M.A.M. Lamers, de heren E.M.L.H. Maassen, drs. M. van der Meij, J.P. Middelburg en drs. N. Mol, mevrouw A. Okma, de heren M.P.A. van Oostrum en R. Riphagen, mevrouw A.M. Schrijver en de heren J. Smit, drs. M.H. Smittenaar en A.A. in 't Veen.

Afwezig: de heer J.C.M. Rasch en de heer R.J.M. Zoetemelk.

Aanwezige wethouders: mevrouw B.B.M. Bremer, de heer mr. D.C.W. Binnendijk en mevrouw drs. I.C.J. Nieuwenhuizen.

1. Opening en vaststelling agenda

De **voorzitter:** Leden van de raad, dames en heren thuis en toehoorders op de publieke tribune, van harte welkom bij deze extra raadsvergadering, die zich helemaal zal toespitsen op het herstelplan in het kader van de financiële situatie en het preventief toezicht waaronder de gemeente Voorschoten is gesteld. Er zijn berichten van verhindering ontvangen van de heer Rasch en de heer Zoetemelk. De heer Rasch is onderweg vanuit het buitenland, maar het vliegveld en de vliegtuigen deden hun werk niet helemaal volgens de dienstregeling. Hij is daardoor opgehouden.

De discussie gaat vanavond over het herstelplan en over de vraag of het herstelplan ten aanzien van de financiën tussen 2017 en 2020 door de raad als voldoende wordt beoordeeld om het zo in te dienen bij de provincie of dat de raad naar aanleiding van de brief die ik als bestuursorgaan heb gestuurd, met mij de mening is toegedaan dat uitstel van indiening van het herstelplan kan leiden tot een meer voldragen voorstel, dat ook meer kan rekenen op de steun van de inwoners en alle betrokkenen die als derden ook onderdeel uitmaken van het herstelplan. U gaat daarover. Het gaat vanavond om uw oordeel, uw mening en uw besluit. De discussie zal worden gevoerd op volgorde van de fractiegrootte, maar de heer Mol heeft eerder een ordevoorstel ingediend bij de griffie.

De heer **Mol** (VVD): Voorzitter. De griffier liet de raad vanmorgen weten dat er geen ordevoorstel lag voor de vergaderorde van vanavond en dat het aan de raad zelf was om daarvoor vanavond een voorstel te doen. In het licht van de buitengewoon intensieve en tumultueuze weken die achter ons liggen en het grote aantal stukken dat vanavond ter vergadering voorligt, leek het ons verstandig om in ieder geval een richting aan deze avond te geven en om de gemeenteraad daarom voor te stellen om ons in ieder geval te focussen en mogelijk te beperken tot twee belangrijke voorliggende stukken: de brief die u afgelopen maandag naar de raad hebt gestuurd en als vervolg daarop de conceptbrief aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland. Het is natuurlijk geenszins de bedoeling om hiermee iedereen in te perken. Iedereen moet vanavond kunnen zeggen wat hij wil, maar ik denk dat dit wel richting geeft aan de besluitvorming van deze avond. Misschien geeft het ook onze mede-inwoners en de publieke tribune een stukje rust. Dat is het ordevoorstel.

De heer **Middelburg** (PvdA): Voorzitter. Ik begrijp wat de heer Mol zegt. Ik kan mij daar voor een heel groot deel in vinden. Misschien bedoelt hij wat ik vind, maar ik wil het toch expliciet gezegd hebben: ik denk dat het goed is om ons in eerste instantie misschien op die zaken te focussen, maar ik denk ook dat het heel handig is als we ons op hoofdlijnen uitspreken over hoe we een en ander richting de toekomst voor ons zien. Als we bij wijze van spreken alleen zeggen dat we uitstellen en dat er een brief naar de provincie komt, lijkt dat mij zeer onbevredigend. Ik denk dat we er toch wel iets dieper op in willen gaan door aan te geven dat wij voor ons zien dat de komende tijd A, B en C gebeurt, met als aandachtspunten X, Y en Z. Dit is dus meer een nuancering dan een tegenvoorstel.

De **voorzitter**: Ik kan mij heel goed voorstellen dat u de behoefte hebt om inhoudelijk in te gaan op een aantal hoofdlijnen. Het zou ook heel merkwaardig zijn als u daar in deze politieke arena geen discussie met elkaar over kunt voeren. Dit kan volgens mij dus zeer goed meegenomen worden. Ik vertaal de oproep van de heer Mol zo: laten we ons richten op datgene waarover we het waarschijnlijk met elkaar eens zijn; laten we dus niet eerst de verschillen benoemen, bespreken en verduidelijken, maar laten we de stap naar voren zetten. Nu leg ik de heer Mol echter misschien woorden in de mond die hij niet had willen uitspreken. Dat is altijd gevaarlijk.

De heer **Mol** (VVD): Ons ordevoorstel biedt volledig ruimte aan de nuances die de heer Middelburg heeft toegevoegd. Wij gaat dat namelijk zelf ook zo doen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Ik kan mij vinden in het ordevoorstel, met de kanttekening dat wij, als wij dingen willen zeggen die niet direct gericht zijn op het hoofdvorstel, die dingen gewoon uiten.

De **voorzitter**: Het lijkt mij dat die opmerking alleszins hout snijdt. We gaan het zo doen.

Met inachtneming van de gemaakte opmerkingen wordt de agenda vastgesteld.

2. Herstelplan financiën 2017–2020

De heer **Mol** (VVD): Voorzitter. Meerdere stukken maken onderdeel uit van deze vergadering. In het licht van wat de afgelopen weken is gebeurd en na uitgebreid beraad hebben wij besloten om ons te beperken tot twee stukken, namelijk uw brief van 20 maart jl. en de conceptbrief namens de gemeenteraad aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland. In uw brief doet u het voorstel om op 31 maart geen herstelplan in te dienen en brengt u een aantal overwegingen onder onze aandacht. Enkele van de door u genoemde overwegingen zijn: is het voorliggende herstelplan voldoende gerijpt en onderbouwd, doe recht aan de opmerkingen die door inwoners en instellingen zijn gemaakt en neem daarin verantwoordelijkheid, zorg ervoor dat u beschikt over de uitkomsten van de door de provincie en het Rijk uitgevoerde begrotingsscan en over het antwoord op de vraag in hoeverre het positieve jaarrekeningsaldo over 2016 structurele effecten heeft, zorg ervoor dat er meer helderheid zal ontstaan over parallelle processen, zoals de bestuurskracht, de verbetering van de Werkorganisatie en de toekomstvisie Leidse regio, en moet er niet meer tijd worden genomen om te komen tot een meer gedragen herstelplan, waarbij tijd in het voordeel werkt om te komen tot mogelijke alternatieve oplossingen? Deze overwegingen vertalen zich uiteindelijk in een voorstel om vaststelling van een herstelplan uit te stellen tot het moment van vaststelling van de begroting voor 2018.

Voorzitter, de VVD-fractie staat achter uw brief. Wij delen uw mening dat recht moet worden gedaan aan de gevoelens die leven in onze gemeenschap, zoals het gevoel dat nu gehakt zou moeten worden in gewaardeerde voorzieningen, zoals het zwembad, omdat wij onder hoge druk een herstelplan wilden indienen. Wij herkennen ook een aantal punten die door de VVD-fractie in de commissievergadering van 9 maart naar voren zijn gebracht: het uitzoekwerk met betrekking tot het financieel resultaat over 2016, voordelen die voortvloeien uit verbetering van ons ambtelijk apparaat, de effecten van toekomstige bestuurlijke keuzes die moeten worden gemaakt en de discussie over wat we nou echt met Voorschoten willen, wat onze kracht is, wat ons doel is en hoe we ons dorp in de toekomst willen organiseren. Die effecten zouden kunnen worden verwerkt in een tweede herstelplan waarmee voorstellen uit het eerste herstelplan zouden kunnen worden verzacht of geschrapt. Nu, met uw voorstel, kunnen deze elementen worden verenigd in een meer voldragen en gedragen voorstel.

We hebben wel een vraag aan u. Wij maken ons zorgen over de effecten van het uitstel. Welk effect heeft uitstel op onze positie in de regio, in het licht van de bestuurlijke discussies die spelen en onze samenwerking met Wassenaar en de Leidse regio? Desalniettemin steunen wij uw voorstel tot uitstel van de vaststelling van een herstelplan, maar wij stellen wel enkele randvoorwaarden. Uitgangspunt is de begroting voor 2018, maar het uitgangspunt voor die begroting is de Kadernota, die wij voor de zomer moeten vaststellen. Het nu vaststellen van dit herstelplan zorgt voor zeer veel zorgen en onzekerheid, maar heel lang wachten met het doen van een voorstel zorgt ook weer voor onzekerheid. De VVD stelt daarom voor om

vaststelling van een herstelplan te laten samenvallen met het vaststellen van de Kadernota voor 2018, die wij kunnen bespreken en vaststellen in de raadsvergadering van 6 juli. Daarvoor moet er een heldere en strakke marsroute komen van vergaderingen tot 6 juli, die wij benutten om de vragen te bespreken waarop antwoorden nodig zijn om een voldragen herstelplan samen te stellen. Hierin komen in ieder geval de kracht en de doelen van Voorschoten aan de orde, de vraag hoe we dit willen organiseren en hoe we de verbeterpunten uit het bestuurskrachtonderzoek hierbij willen betrekken. Het nemen van maatregelen en het uitvoeren van taakstellingen doen pijn, maar als we weten waar we naartoe willen, is een brug naar maatregelen voor een herstelplan makkelijker te nemen. Een voorbeeld is het subsidiebeleid. Als we eerst vaststellen wat de doelen van ons subsidiebeleid zijn en wat we daarmee willen bereiken en als we de verdeling daarop baseren, dus als we hierin keuzes kunnen maken en het systeem van "een beetje voor iedereen" loslaten, is het veel beter te verdedigen.

Deze periode moet ook door het college worden benut om met organisaties en verenigingen in gesprek te gaan over de wijze waarop zij een bijdrage kunnen leveren. Enkele organisaties hebben al aangeboden een bijdrage te willen leveren. De genoemde begrotingscan van het ministerie kan hier op een later moment ook bij worden betrokken. Laten we vanavond dan ook formeel het besluit nemen, als dat nodig is, om die scan uit te laten voeren.

Dit proces moet leiden tot een fundament waarmee we onze begroting en onze gemeentelijke dienstverlening vanaf de basis kunnen opbouwen. Het hoeft niet allemaal op 6 juli klaar te zijn, als we met elkaar maar de kaders hebben vastgelegd. Het huiswerk dat tot nu toe is gedaan, hoeft niet te worden weggegooid maar kan als input dienen. Hiermee doelen wij ook op de dekkingsvoorstellen die zijn gedaan om een aantal zaken te behouden, zoals de culturele subsidies, het museum en de buurthuizen, en die ook al waren verwerkt.

Tot slot onze positie in de regio. Het heeft naar onze mening geen zin om aan allerlei tafels te blijven meepraten als we zelf nog niet weten wat onze koers wordt. Wat de VVD betreft, benutten we de periode tot 6 juli om ook met de gemeenteraad van Wassenaar in gesprek te gaan over de toekomst en de verbetering van de Werkorganisatie en zetten we alle gesprekken even stil, dus ook met de Leidse regio.

De VVD-fractie laat het aan u en de rest van het college over om een voorstel te doen voor de marsroute naar het volgende herstelplan, om die marsroute uit te stippelen en uit te voeren. Wij willen er echter graag voor pleiten om vanuit de gemeenteraad een klankbordgroep te vormen die met u de vorderingen kan bespreken om zo het gewenste brede draagvlak te kunnen garanderen.

De **voorzitter**: Mevrouw Lamers wil interrumpen.

De heer **Mol** (VVD): Ik ben bijna aan het eind van mijn verhaal.

De **voorzitter**: Dan stel ik voor dat de heer Mol zijn inbreng eerst afrondt.

De heer **Mol** (VVD): Een belangrijk verwijt uit het bestuurskrachtonderzoek is dat Voorschoten niet kan kiezen. Dit klopt. Het is niet zo dat we nu moeten bezuinigen of reorganiseren omdat het een rommeltje is. Het is een rommeltje geworden omdat we bezuinigen en reorganiseren steeds vooruit hebben geschoven of gewoon niet hebben uitgevoerd en omdat we voldoende sparen voor de toekomst lang geleden zijn verleerd. Nu is het moment om dat wel te doen, maar laten we dan ook een andere belangrijke vorm van bestuurskracht tonen, namelijk die van zorgvuldigheid en draagvlak. Maar dit moet wel resulteren in een Voorschoten dat mooi én betaalbaar is voor onze kinderen, waar we met elkaar kijken naar innovatieve oplossingen om onze voorzieningen en dienstverlening vorm te geven en waar we weer met trots van ons dorp genieten als we erdoorheen fietsen, lopen of rijden.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Misschien heb ik het verkeerd verstaan. Stelt de heer Mol nu voor om alle overleggen in de Leidse regio te stoppen, terwijl nu de discussie over de bestuurlijke toekomst plaatsvindt?

De heer **Mol** (VVD): Naar de mening van de VVD-fractie is het heel belangrijk dat wij ons nu eerst focussen op onze rol, op ons herstelplan en op wat wij willen met onze omgeving, voordat we weer gaan voorsorteren op toekomstige scenario's. Maar ik denk dat het ook heel verstandig is om de reactie van de voorzitter van de raad op dit voorstel af te wachten voordat we ons hier nu al helemaal ingraven.

De **voorzitter**: Het lijkt mij correct en juist dat de wethouder Financiën antwoord geeft op punten die specifiek betrekking hebben op alles wat inhoudelijk met de portefeuille Financiën te maken heeft, want anders wordt het allemaal een beetje onoverzichtelijk. We verdelen als college de beantwoording aan de hand van de portefeuilles, maar daar komen we vanzelf wel uit op het moment waarop dit aan de orde is.

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Laat ik beginnen met het uitspreken van dank voor uw betrokkenheid bij Voorschoten in deze korte periode. Uw brieven, uw meedenken en uw inbreng vinden wij bijzonder waardevol.

Naar aanleiding van het herstelplan heeft ONS Voorschoten veel brieven en reacties mogen en moeten ontvangen. Onze dank voor die inbreng. De eerste boodschap in de Dorpskerk was vorige week: eerst snijden in eigen vlees, de Werkorganisatie Duivenvoorde, het ambtenarenapparaat, de bestuurders, de uitvoerders en het bedrijf; kijk wat daar te verdienen valt. Dat was het eerste signaal dat wij vanuit de burgerij kregen. De tweede boodschap was: behoud van de subsidies, alsjeblieft. Vertegenwoordigers van verschillende partijen hebben creatieve ideeën geuit voor hun verenigingen en hun clubs. Het onafhankelijk worden van subsidies die verstrekt worden door de gemeente, is een issue. Daar moeten we naartoe. Die insteek moeten we hebben. Daarvoor zal de gemeente in een

een-op-een-gesprek met de subsidieontvangers een creatieve oplossing moeten zoeken. Dat is de enige weg om de pijn te verzachten. De uitgaven van de gemeente moeten omlaag en de inkomsten van de gemeente moeten omhoog om een structureel sluitende begroting te kunnen krijgen. Eerlijkheidshalve zal het linksom of rechtsom moeten gebeuren en het zal pijn doen.

De brief van afgelopen vrijdag van de burgemeester kwam niet zo onverwachts. ONS Voorschoten deelt de zorgen en steunt haar voorstel tot uitstel van de indiening van dit herstelplan. ONS Voorschoten wil daar wel strakke voorwaarden aan verbinden. Er moet zo spoedig mogelijk gestart worden met de begrotingsscan, uitgevoerd door Binnenlandse Zaken. Er moet zo spoedig mogelijk gestart worden met het onderzoek om het huidige ambtenarenapparaat effectiever, efficiënter en minder bureaucratisch te maken ten behoeve van een optimalisering van het functioneren van deze organisatie. Er moet zo spoedig mogelijk gestart worden met de een-op-een-gesprekken met partijen die subsidies ontvangen.

De heer **Middelburg** (PvdA): Ik heb een verhelderende vraag. Als uit dat onderzoek naar de efficiency van de ambtelijke organisatie zou komen dat de organisatie vooral heel topzwaar is, dat heel veel ambtenaren moeten coördineren omdat de organisatie twee besturen bedient en dat dat eigenlijk de enige plek is waar nog iets bezuinigd kan worden, accepteert u dat dan als mogelijkheid om te bezuinigen?

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Uiteraard. Wij hebben dit met elkaar besproken, met de benen op tafel, zonder politieke issues, en we gaan bekijken wat we met elkaar kunnen doen. Dat blijft als een paal boven water staan.

De genoemde drie zaken moeten voor de zomer afgerond zijn. Dan weten we waar bezuinigingen en lastenverlagingen en –verhogingen nodig zijn. Wat ONS Voorschoten betreft, mag het uitstel van het herstelplan niet dienen als een excuus om de zelfstandigheid van ons mooie dorp Voorschoten in gevaar te brengen. De volgende zaken staan vast. Er moet een structureel sluitende begroting worden ingediend. Uitstel is geen afstel. Het bestuur en de inwoners maken zich zorgen, maar wij zijn het aan ons mooie dorp verplicht om dit succesvol af te ronden.

Mevrouw **Van Herk** (CDA): Voorzitter. Ik verontschuldig hierbij René Zoetemelk. Hij is vanavond afwezig. Ik moet eerlijk zeggen dat wij dat een halfuur geleden hebben vernomen en dat ik nu zijn verhaal zal voorlezen. Hij heeft het voorbereid, maar het is ook ons verhaal.

In onze fractie is uitgebreid gesproken over uw voorstel om te komen tot een meer voldragen plan. Na een stevige discussie besloot de fractie in te stemmen met het gevraagde uitstel. Er leven wel vragen over hoe de provincie hierop reageert. Wordt dit gezien als een zwakgebod? Verslechtert dit onze positie of ziet ook de provincie, net zoals u aangeeft, dit als noodzakelijk voor een voldragen proces? Daarnaast wil de CDA-fractie garanties dat het

proces in hetzelfde hoge tempo doorgaat, zodat er in juli bij de behandeling van de Kadernota een compleet en afgewogen plan ligt. De Kadernota is immers de opmaat van het proces naar de begroting voor 2018 en geeft een meerjarenbeeld. Welke harde toezegging doet u dat er in juli een verbeterplan ligt? Hoe houdt u ons daarvan op de hoogte en op welk moment zal dat gebeuren? Daarbij vraagt onze fractie ook om burgers hier uitstekend bij te betrekken. We hebben gezien dat er veel leeft, maar we hebben afgelopen donderdag ook van initiatieven, zoals van Sportfondsen zelf of van docenten, geleerd dat men bereid is om iets te doen. Dat is heel belangrijk.

Het gaat bij het uitstel om wat wij in ieder geval toegevoegd willen zien aan het plan. Er bestaan onder andere verschillende beelden over de oorzaken van de problemen, zoals ook bleek op de inspraakavond. Dit roept emoties op. Daarom stel ik voor om onze Rekenkamercommissie een feitenrelaas op te laten stellen waarmee het herstelplan start: wanneer zijn besluiten genomen en wat was de invloed op de financiële toekomst? Dat feitenrelaas moet ervoor zorgen dat de feiten en niet aannames de basis vormen. Ook de begrotingsscan van Binnenlandse Zaken hebben we nodig om de feiten te krijgen over de financiële staat van Voorschoten. Ook hebben we duidelijkheid nodig over de woonlasten. Ook willen wij graag een analyse van het overschot op de jaarrekening van 2016. Bij de behandeling van het plan moet ook het effect van de meicirculaire van het Rijk duidelijk zijn. Daarnaast moet een onderzoek naar het functioneren en de huisvesting van de Werkorganisatie Duivenvoorde voor de zomer zijn afgerond. In juli moeten dus knopen zijn doorgehakt ten aanzien van de samenwerking met Wassenaar. Voor de zomer moet duidelijk zijn wat Wassenaar en Voorschoten willen op het punt van de samenwerking en de huisvesting van de Werkorganisatie. Dit zou zomaar kunnen leiden tot meer intern gerichte oplossingen van het financiële probleem, zodat mogelijk minder rigoureuze maatregelen nodig zijn. Alleen de centrale huisvesting zou volgens u al € 500.000 kunnen besparen. Dat is een reden te meer om meer tijd te nemen om onder andere daarmee aan de slag te gaan. Kortom, er zijn op dit moment te veel losse eindjes om fundamentele keuzes te maken. We zouden in oude fouten vervallen door besluiten te nemen op grond van ontbrekende informatie.

De CDA-fractie is ongelukkig over de communicatie met onze inwoners en maatschappelijke organisaties over het herstelplan. De tijd die we nu nemen voor verbetering van het herstelplan, moet het college gebruiken om ook met hen in overleg te gaan.

Ik denk dat ik helder heb aangegeven waarom de CDA-fractie instemt met uitstel en welke concrete eisen de CDA-fractie aan het proces stelt. Bij de behandeling van de Kadernota 2018 moet alle informatie beschikbaar zijn. Dit betekent: keihard doorwerken. De Kadernota is immers de opmaat. Het doorlopende preventieve toezicht dwingt ons in ieder geval om kritisch te kijken naar het eigen functioneren en uiterst voorzichtig om te gaan met gemeenschapsgeld. Dat kan helpen bij een cultuuromslag. De CDA-fractie steunt het voorstel om voor de zomer met een nieuw plan te komen.

De heer **Van der Meij** (D66): Goedenavond allemaal. Mevrouw de voorzitter, ik dacht even dat u aan de hand van de verkiezingsuitslag van vorige week tot een andere volgorde zou komen, maar u hebt gewoon de verkiezingsuitslag van de vorige keer gevolgd. Volgend jaar gaan we dus een andere volgorde zien.

Wethouder **Binnendijk**: Ja, dan ben je als laatste!

De heer **Van der Meij** (D66): Mijnheer Binnendijk, dit gaat van uw tijd af! Ik kom nog terug op deze opmerking.

To be or not to be? Herstelplan of geen herstelplan, dat is de vraag. Het antwoord is dat het herstelplan er moet komen, maar weloverwogen. Voordat ik daarop inga, heb ik observaties over drie punten: het herstelplan, hoe heeft het zover kunnen komen en wat moeten we vervolgens doen? Vorige week was een politiek beladen week, nog even afgezien van de uitputtingsslag in de stembureaus, waar anderhalf uur met acht man verkiezingsbiljetten moesten worden uitgevouwen en dan was je nog niet eens aan het tellen. De indrukwekkendste bijeenkomst was de bijeenkomst in de kerk. Ik realiseerde mij pas later dat Kerk en Staat eigenlijk al eeuwen gescheiden zijn, maar nu blijkt dat de Kerk de Staat nodig heeft om het Bondsgebouw en de kerk vol te krijgen. Dat is gelukt, maar dat moeten we niet vaak doen. Enkele mensen die afgelopen donderdag aanwezig waren, zijn nu hier aanwezig, maar ik mis iemand. Ik mis Jip. Ik hoorde zojuist dat Jip vanavond niet kon komen omdat hij het afzwemmen voor het zwemdiploma over moet doen. Ik wens hem namens de raad heel veel succes bij het zwemdiploma; heb ik hem zo voldoende teruggepakt, mijnheer Binnendijk? Ik geef graag mijn complimenten aan iedereen die in de kerk zat, aan al die inwoners. Het varieerde van bang tot boos, bewust, beschaamd, betrokken, bewogen en beleefd. Ik wil ook graag complimenten geven aan de wethouder, die afsloot met de woorden: "Dit is een kwestie van vele jaren. Allen schamen zich hiervoor en niemand loopt weg voor de verantwoordelijkheid om Voorschoten financieel gezond te krijgen." Ook D66 niet.

Is er voldoende evenwicht in de bezuinigingen? Afgelopen donderdag is aangetoond dat er in Voorschoten veel zaken zijn waaraan wij met elkaar veel plezier beleven, die veel bezocht worden en die eigenlijk nauwelijks geld van de gemeenschap kosten. Dat was een binnendringer! We mogen de burger niet twee keer straffen voor falend bestuur door enerzijds de belastingen te verhogen en anderzijds kernfaciliteiten te ontbinden. Kortom, dit herstelplan kan beter. Daarom ga ik nu in op de inhoud. D66 is voorstander van een evenwichtig herstelplan. Een aantal zaken die ik wilde noemen, zijn al genoemd. Ik zal dus een aantal dingen overslaan. Laten we eerlijk aangeven dat de uitgaven omlaag moeten, maar in deze versie dreigen we het kind met het badwater weg te gooien. We bezuinigen op een bos bloemen. Dat wordt dan een halve bos en als iemand 100 jaar wordt, krijgt hij helemaal geen bloemen meer. Dat zet geen zoden aan de dijk. We moeten gaan kijken naar substantiëlere zaken. Substantiël is, hoe spijtig dat ook is, in ieder geval € 1,5 miljoen aan inkomstenverhoging door belastingen. De andere € 1,5 miljoen moeten we vinden in zaken

zoals verbeteringen in de Werkorganisatie, het beheer van de openbare ruimte, de resultaten van de begrotingscan of de overschotten in 2016.

Er is voorgesteld om als einddatum de Kadernota 2018 te hanteren. Ik ben voorstander van een einddatum na de zomer, want anders krijgen we opnieuw dezelfde druk. We moeten ook iets doen met de energie, de suggesties, de ideeën en de opmerkingen die we afgelopen donderdag hebben gehoord van de inwoners. Laten we daar iets mee doen. Laten we bekijken hoe we die suggesties kunnen oppakken en meenemen.

Het tweede punt is: hoe heeft het zover kunnen komen? Ik ga toch een vingertje opsteken. Zelfs voordat de heer Binnendijk hier wethouder werd, namelijk in 2014, heeft D66 gewaarschuwd dat de gemeentefinanciën structureel niet op orde waren. Daarover waren onderzoeksrapporten uitgebracht, onder andere van de Rekenkamercommissie. Die stelling werd daarin steeds onderbouwd en ondersteund. Veel inwoners waren verrast toen wij in 2016 deze maatregel over ons heen kregen. Zij hebben daar vragen over. D66 vindt dat we die vragen voor de burgers moeten beantwoorden. Kennis over het verleden betekent dat we in het heden beter kunnen sturen. Wij dienen daarom een motie in waarin de Rekenkamercommissie wordt gevraagd om een kort en efficiënt onderzoek in te stellen. Ik kan er heel goed mee leven als de wethouder zou voorstellen om dit even met de Rekenkamercommissie te bespreken en aan ons terug te rapporteren voor welke bedragen en op welk tijdstip dat kan. De motie wordt mede-ingediend door de PvdA en de SP en luidt:

"Motie 018.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 22 maart 2017,

van oordeel dat veel inwoners en raadsleden zich afvragen wat precies de oorzaken zijn van het preventief toezicht door de provincie;

van mening dat lessen en ervaringen uit het verleden fouten in de toekomst kunnen vermijden;

sprekt uit dat de Rekenkamercommissie in opdracht van de raad een onderzoek in de vorm van een scan uitvoert naar de rapportages en informatie over de gemeentelijke financiën en de wijze waarop het begrotingsbeheer feitelijk door de raad is vormgegeven;

nodigt de Rekenkamer uit haar conclusies en aanbevelingen dit jaar aan de raad voor te leggen,

en gaat over tot de orde van de dag."

Hoe nu verder? Het is duidelijk dat het herstelplan er moet komen. Wij gaan dan ook akkoord met de brief van de burgemeester en de brief aan de provincie, maar we moeten

vanavond ook iets zeggen en doen. Een van de zaken die mij zijn opgevallen, is het gemak waarmee wij onze eigen begrotingsregels opzij schuiven. Toen ik in de raad begon, werd ik erop gewezen dat we niet aan de NUON-reserves van € 39 miljoen zouden komen, omdat we de rente moesten gebruiken om de begrotingstekorten op te vangen. Als beginnend raadslid houd je je dan aan de regels. Dat doe je later ook, hoor, maar dan anders. Tot mijn stomme verbazing werd er echter iedere keer aan die NUON-reserves geknabbeld. Zij zijn weg. Als we zelf geen discipline opbrengen, geven we zelf niet het goede voorbeeld. Laten wij nou eens beginnen met het geven van het goede voorbeeld. Daarvoor ga ik nog verder terug in de tijd, naar 1982. Een zekere mijnheer Zalm zat in een heel klein kamertje aan een lange gang op het ministerie van Financiën en vroeg een student om samen met hem uit te zoeken hoe we de rijksuitgaven beter zouden kunnen beheersen. Daarvoor werd ik geselecteerd. Later mocht ik hem "Gerrit" noemen. Wij keken naar de instrumenten die de rijksoverheid had. Dat waren begrotingen en kadernota's; die heetten toen anders. Er waren ook verplichtingstops, investeringsplafonds en dat soort zaken. Die werden allemaal gehanteerd en ingesteld, maar zij werkten niet. Wie wil beheersen en wie dat durft, kan dat ook. Wie dat niet wil, zal zich door geen enkel instrument laten beïnvloeden. Begrotingenbeheersing is niet een kwestie van het slaan van een piketpaal maar van je houden aan die piketpaal. Op de voorpagina van die scriptie staat het instrumentarium dat je eigenlijk zou moeten gebruiken. Ik heb vandaag nog eens in Wikipedia opgezocht wat dat allemaal is: strijdbijl, boog, zwaard, kruisboog, dolk, strijdvlegel, hellebaard, strijdhamer, speer, lans, langboog, langzwaard, goedendag, morgenster, schild, piek en zeis. Dat lijkt mij allemaal wat zwaar, maar ik vind wel dat we moeten beginnen met begrotingsdiscipline. In aansluiting op het feit dat we praten over een meer voldragen herstelplan, wil ik graag een meer voldragen motie over begrotingsdiscipline indienen. Dat doe ik niet in deze vergadering maar wel in de volgende.

De heer **Mol** (VVD): Wordt de voorgestelde motie over begrotingsdiscipline vanavond dus niet behandeld? Heb ik dat goed begrepen?

De heer **Van der Meij** (D66): Die motie wordt vanavond niet ingediend.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Na een achtbaan van maanden overleggen en zich steeds wijzigende perspectieven en na een enorme inzet van raad, college en ambtelijk apparaat – dat laatste zeg ik met nadruk – staan we hier om het herstelplan te bespreken waarmee de financiële problemen worden opgelost. GroenLinks wil een aantal belangrijke zaken naar voren brengen. Ook de inbrengen die zojuist zijn gegeven, vragen om een reactie. Ik zal dus proberen om het een en ander met elkaar te vermengen.

Ook wij hebben de bewoners gehoord tijdens de bijeenkomst van vorige week donderdag. We hebben de brieven gelezen; we hebben er veel gekregen. We hebben gesproken en we zijn aangesproken op straat. Dat wat we hoorden, bevestigde eigenlijk wat wij al weken, zo niet een paar maanden en in ieder geval in de commissievergadering van een paar weken geleden samen met de PvdA naar voren brachten: stel het herstelplan uit. De prijs voor de

samenleving is te hoog. Er is te veel onbekend. Er moet nog een begrotingsscan komen. We moeten een bestuurlijke discussie voeren. Wacht met het herstelplan. Accepteer preventief toezicht voor dit jaar en zorg voor een gedegen verbeterplan, dat de samenleving van Voorschoten zo veel mogelijk spaart. Die samenleving kwam vorige week tot leven. Dat maakten we natuurlijk al eerder mee, maar toen kwam het samen: het zwembad, de kinderboerderij, de speeltheek en vergeet ook de kleinere subsidieontvangers niet. Zoveel waardevol werk; dat moet je niet aan willen tasten. Ons pleidooi voor uitstel hebben we in de commissievergadering al uitgebreid gehouden. Wij zijn dus heel blij met de brief van de burgemeester, die ons beeld bevestigt en onze denklijn voortzet. Dus dank daarvoor.

Wij moeten belangrijke besluiten gaan nemen, onder andere over de bestuurlijke toekomst. Laat ik maar gelijk met de reactie op de inbreng van de VVD beginnen. Een van de conclusies van het bestuurskrachtonderzoek is dat Voorschoten in de regio als enigszins zwalkend wordt omschreven. Men weet niet wat men aan Voorschoten heeft. Als dat de conclusie is van zo'n onderzoek, denk ik: dan gaan we ons best doen om betrouwbaar te zijn en om een gesprekspartner te blijven. We weten allemaal heel goed welk proces zich nu afspeelt in de Leidse regio. We weten ook dat je mee moet blijven doen om een rol te kunnen spelen en niet overvallen te worden. Dan is het heel verbazingwekkend dat dit voorstel wordt gedaan. Ik ben ook heel benieuwd naar de reactie van andere fracties hierop, want ik denk dat het belangrijk is dat de regio Leiden hierover duidelijkheid krijgt van de gemeenteraad van Voorschoten. Daarbij wijs ik er ook op dat hiermee wordt voorgesorteerd op de discussie over de bestuurlijke toekomst, die we nog moeten gaan voeren. Voor de zomer zal immers een besluit worden genomen in de Leidse regio. Als we niet meer meedoen, doen we ook daar niet aan mee. "Pats-boem"-besluitvorming; dat woord hebben we al eerder genoemd.

Er wordt gezegd dat daadkracht belangrijk is. Dat klopt; dat staat ook in de brief, maar wat is goede daadkracht? Ook dat hebben wij al eerder naar voren gebracht. Is daadkracht: we gaan springen en we zien wel waar we neerkomen? Of is daadkracht: we gaan de tijd nemen; we accepteren de nadelen daarvan, maar we gaan een goed besluit nemen? Voorgaande sprekers hebben erop gewezen dat er in het kader van de Kadernota een plan moet liggen. Dan hebben we dus een uitstel van drie extra maanden. Dat is snel, als je bedenkt dat vanavond wordt besloten tot een begrotingsscan. Daar is vast al een aanzet toe gegeven, maar we moeten erop rekenen dat het minimaal drie maanden duurt voordat die begrotingsscan klaar is. Ook dat is gedegen werk. De bestuurlijke discussie, mocht Voorschoten daar nog aan mee willen doen, zal in juli eindigen. En zo zijn er meer zaken. Ook over de meevaller moet nog meer bekend worden. Ik hoor graag van de wethouder Financiën hoe realistisch het is om het herstelplan al te bespreken tijdens de behandeling van de Kadernota.

In de gesprekken met de bewoners en in de inspraak is ook de behoefte aan echte burgerparticipatie heel duidelijk naar voren gekomen: spreken met burgers, waarderen van de inbreng van burgers en samen hieraan werken. We hebben het al eerder hierover gehad, ook in onze algemene beschouwingen van voorgaande jaren, maar laten we hier een goed

begin mee maken. Laten we deze tijd gebruiken om de participatie, zoals we dat ook hebben aangegeven in de "Burgers Betrekken"-nota, goed in de steigers te zetten, zodat mensen hier ook op kunnen rekenen.

Wij zijn overigens heel blij met het herstelplan. Er is door alle betrokkenen heel hard aan gewerkt en het heeft in beeld gebracht wat het betekent en wat het kostbare is wat we in handen hebben, wat de prijs daarvan is en wat we daarvoor over moeten hebben. In die zin vinden wij het een goede zaak dat het herstelplan er ligt.

Snijden in eigen vlees is ook genoemd. We zijn allemaal bekend met het bestuurskrachtonderzoek, waaruit het beeld van een overbelaste organisatie naar voren komt. De heer Middelburg heeft al gevraagd of men dan bereid is om bijvoorbeeld een bestuurlijke fusie te overwegen, want precies hiertoe heeft de gemeenteraad een paar jaar geleden besloten: een ambtelijke fusie. Onder andere GroenLinks heeft gezegd: "Waarom? Dit is de duurste vorm van samenwerking." We zijn hier door deskundigen voor gewaarschuwd. Nu blijkt het zo te zijn. "Snijden in eigen vlees" suggereert dat we makkelijk met minder mensen toe kunnen. Dat vind ik wel een uitspraak. Die zou ik graag wat meer onderbouwd willen zien: waar zou je dan in willen snijden?

Voorgaande sprekers hebben ook gesproken over het onderzoek van de Rekenkamercommissie. Ik neem aan dat iedereen het tussenrapport "Doorwerking aanbevelingen gemeentefinanciën" kent, dat we net hebben ontvangen. Daaruit komt inderdaad een beeld naar voren van kortetermijndenken, van geen rekenschap geven van oorzaken en van geen besef hebben van de ernst van de situatie. Wij denken dat het goed is om naar de oorzaken te zoeken. Dat vonden wij eigenlijk al bijna twee jaar geleden. Toen hebben we samen met de SP en D66 een motie ingediend voor historisch onderzoek. Daarvoor kregen we toen geen steun. Wij zijn er natuurlijk enorm blij mee dat mensen nu het nut hiervan inzien, maar met betrekking tot dit onderzoek van de Rekenkamercommissie en andere onderzoeken is de vraag wel wat dit gaat toevoegen en of dit wel mag binnen de kaders van het herstelplan. Dit is immers nieuw beleid. Ook daarop krijgen wij graag antwoord van de wethouder.

Er is nog veel meer te zeggen; ik heb een heel boekwerk bij me, maar dit zijn de belangrijkste punten die naar voren kunnen worden gebracht door GroenLinks. Ik kan citaten herhalen die wij al jaren noemen; dat ga ik nu niet doen. De brief van de burgemeester is maandag in de openbaarheid gekomen. Daar willen wij graag op reageren. Dat is inderdaad de hoofdlijn. De vier besluiten in de conceptbrief aan de provincie kunnen wij steunen, waarbij wij de nadruk op burgerparticipatie willen leggen.

Er is nog een ander punt. Het hele herstelplan wordt nu uitgesteld. We zouden ook kunnen zeggen: we verhogen nu de ozb of we nemen dat besluit alvast voor 2018. Ook in de inbreng van inwoners konden we horen dat zij liever wat meer ozb betalen dan het zwembad sluiten. Wat vinden de fracties ervan om dat dan nu alvast duidelijk te maken? Dan weten we

dat alvast in het kader van de Kadernota. Dat geeft zekerheid en helderheid en laat ons wat minder zwabberen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Als historicus hecht ik er altijd aan om zaken een beetje in een historisch perspectief te plaatsen. Je kunt wel alleen naar de problemen kijken, maar je moet vooral ook bekijken waar zij vandaan komen en hoe zij veroorzaakt zijn, want anders kun je ze niet oplossen. De discussie over de financiële situatie in Voorschoten speelt al heel lang. In de voorbereiding in de afgelopen weken hebben we met de fracties van GroenLinks en de PvdA geprobeerd om heel veel informatie boven tafel te krijgen. Daar bleek onder andere uit dat er tussen 2003 en 2005 al een paar keer provinciaal toezicht is geweest. Er bleek nog veel meer: eigenlijk is er al sinds 2011 opnieuw steeds provinciale kritiek op onze begroting. Zoals mevrouw Lamers zojuist al zei, hebben de fracties van GroenLinks, D66 en de SP al in 2015 gevraagd hoe het zit met al die verdwenen reserves: waar is dat geld naartoe gegaan en hoe zit het met de begrotingen? Waarom zijn die steeds niet op orde? Dit speelt al een tijdje. Toen kwam de aanleiding voor de provincie om in te grijpen: het voorstel van de VVD, het CDA en ONS Voorschoten om de begroting open te breken en € 1 miljoen aan lastenverlaging uit te delen, terwijl de situatie er al niet zo goed voor stond. Dat is wat mij betreft het historisch perspectief.

De heer **Mol** (VVD): Het amendement bevatte ook een aantal taakstellingen. Die onderdelen van het amendement hadden wij al voor de zomer ingediend; daar waren de VVD, ONS Voorschoten en het CDA al eerder over begonnen.

De heer **Maassen** (SP): Dat klopt en dat is precies de kritiek die de provincie had op de manier waarop Voorschoten dit soort besluiten neemt. Er werd wel gezegd: 20% minder taken uitvoeren door de ambtelijke organisatie, maar er werd niet gezegd welke taken dat waren. Oftewel: dat was een loze dekking. Dat was nou precies het probleem.

De heer **Mol** (VVD): Het probleem is dat wij al jaren geen discussie voeren over doelen, wat wij eigenlijk willen bereiken en de middelen die daarbij horen. Ik denk dat wij allemaal, alle fracties in deze gemeenteraad, in wisselende samenstellingen meerdere pogingen hebben gedaan om amendementen en moties in te dienen om taakstellingen voor elkaar te krijgen. Dat is gewoon niet gebeurd of niet uitgevoerd. Daarom is het inderdaad heel belangrijk dat er een historisch feitenrelaas komt dat aangeeft hoe dit allemaal zo heeft moeten gebeuren. Een van de belangrijkste oorzaken waardoor we afgelopen zomer negatief kwamen te staan in de Kadernota, was het plotselinge effect van opnieuw ingediende beheerplannen, omdat de beheerplannen van Voorschoten historisch gewoon niet op orde waren en er niet voldoende gespaard werd.

De heer **Maassen** (SP): Net als de heer Mol zie ik uit naar een goed historisch overzicht. Het lijkt mij verstandig om de discussie over de vraag waar het aan ligt, dan echt diep inhoudelijk te gaan voeren. Die discussie wil ik graag met u voeren. Voor nu geef ik nogmaals aan dat de aanleiding voor de provincie om in te grijpen, uw amendement was.

Als we het historisch perspectief hebben bekeken, moeten we de situatie ook even in een breder plaatje bekijken, want Voorschoten staat op dit moment niet voor één problematische discussie maar voor drie problematische discussies. Zij zijn al genoemd door voorgaande sprekers, maar ik zal ze nog even kort noemen. We hebben ten eerste het probleem van het herstelplan. Ten tweede hebben we de bestuurskrachtmetering van Voorschoten, die desastreuus was en waar direct op ingegrepen zou moeten worden. Ten derde hebben we de discussie over de Leidse regio; of moeten we wel naar de Leidse regio? De heer Mol zei daar al iets over. Ik ben dat van harte met hem oneens, maar daar kom ik straks op terug.

Ik begin met een compliment voor de burgemeester. Het voorstel in de brief die wij maandag hebben ontvangen, is een heel goed voorstel. Mijn fractie kan dat voorstel van harte steunen. Juist omdat die drie discussies door elkaar lopen, is het zo belangrijk om het herstelplan niet nu alvast in te dienen. In de commissievergadering van twee weken geleden heb ik al gezegd dat we nu niet twee benen bij de patiënt moeten amputeren en er over een paar maanden achter komen dat hij best had kunnen lopen als we wat minder rigoureuus hadden ingegrepen. De brief van de burgemeester geeft de ruimte om wat langer te kijken en om een diagnose te stellen. Want ja, er ligt een heel slechte bestuurskrachtmetering. En ja, de huidige ambtelijke organisatie is niet de allerhandigste vorm, waardoor er ontzettend veel geld in verloren gaat. En nee, dat kun je niet bezuinigen door nu te zeggen dat we in de ambtenaren schrappen. Maar je kunt wel nadenken over de taken die daar worden uitgevoerd en de manier waarop dat is opgebouwd. Als je daar een grondige analyse van hebt gemaakt en als je goed hebt nagedacht over de vraag in welke regio Voorschoten eigenlijk wil horen, met wie we gaan samenwerken en hoever die samenwerking eigenlijk gaat, kun je besluiten nemen over de ambtelijke taken die je niet meer uitvoert, die je uitbesteedt of die je samen met anderen doet. Je moet dus eerst nadenken over je bestuurlijke toekomst en dan pas met de stofkam, de botte bijl of desnoods de goedendag van de heer Van der Meij door de begroting heen gaan om te bekijken hoe je het beste kunt bezuinigen.

De heer **Mol** (VVD): Ik stel vast dat de heer Maassen het met de VVD-fractie eens is dat we eerst met elkaar een discussie moeten voeren over waar wij als Voorschoten naartoe moeten voordat we verder gaan schakelen op al die overlegtafels.

De heer **Maassen** (SP): Ik ben het met de heer Mol eens dat we moeten nadenken over waar we naartoe moeten, maar als je jezelf nu zou terugtrekken van al die overlegtafels, zet je jezelf buitenspel. Om nog maar eens een historische vergelijking te maken: dan laat je over je maar zonder je beslissen. Dat moet je niet doen. Je moet juist aan tafel zitten als dat besluit wordt genomen, zodat je je eigen invloed kunt hebben. Ik denk dat uw voorstel op dat punt een groot probleem gaat opleveren.

Vorige week zijn heel mensen uit Voorschoten naar de inspraakavond gekomen, wat maar weer aangeeft hoeveel mensen hart hebben voor dit dorp. Heel veel mensen hebben heel

harde woorden gesproken. Met sommige was ik het van harte eens, met andere wat minder. We hebben ook weer geleerd dat het besturen van een groot bedrijf toch iets anders is dan het besturen van een gemeente; ook uit de berichten uit Amerika leren we dagelijks dat overheid en bedrijfsleven van elkaar verschillen. Ik heb nog nooit zoveel boze mensen bij elkaar gezien die zeiden: verhoog de belastingen. Dat vond ik heel bijzonder. Ik heb ook nog nooit zoveel mensen op een inspraakavond horen zeggen: voor ons is niet het belangrijkste dat de gemeente zelfstandig blijft. Meestal is dat een belangrijk punt: het dorp moet zelfstandig blijven. Dat was nu niet zo. Dat heeft mij verbaasd. Dat heeft mij ook geleerd dat heel veel mensen heel nuchter nadachten over de problemen. Tegelijkertijd waren zij heel boos over het feit dat we in die problemen waren gekomen, maar zij wilden met echte oplossingen komen. Daarom vindt de fractie van de SP het heel belangrijk dat we gebruikmaken van die enorme kracht die vanuit de samenleving komt om de problemen op te lossen. Een aantal weken geleden hebben drie mensen, die volgens mij ook allemaal hebben ingesproken tijdens die avond vorige week, u een brief gestuurd waarin u werd aangesproken in uw rol als burgermoeder. Ook daarin werd aangegeven dat juist die kracht vanuit de samenleving benut moet worden om uit deze problemen te komen. Je kunt niet, zonder de mensen erbij te betrekken, in een lijstje schrappen in de zin van: dat doen we niet meer, dat doen we niet meer en dat doen we niet meer. Je moet hen erbij betrekken; dan zijn mensen echt bereid om verantwoordelijkheid te nemen. Dat hebben we vorige week geleerd, want toen zeiden mensen: gooi dan de belasting maar omhoog. Ze zeiden dat niet allemaal; dat heb ik ook wel gehoord. Vanuit de SP-fractie en misschien vanuit de raad zou ik de oproep willen doen om in te gaan op die brief van twee weken geleden, om die positief te beantwoorden en om echt met een heel goede manier van burgerparticipatie deze situatie te lijf te gaan.

Ik heb enkele fracties horen zeggen dat zij graag zouden zien dat er al bij het opstellen van de Kadernota voor de zomer een nieuw herstelplan zou liggen. Dat lijkt mij zeer onverstandig. Dat is namelijk al over drie maanden. Het is nu drie maanden geleden dat we begonnen met dit herstelplan en we zijn nu pas hier, namelijk op het punt dat we zeggen dat we het niet redden en dat we meer tijd moeten nemen. Een nieuw plan maken kost gewoon veel tijd. We hebben de begrotingsscan van de provincie ook heel hard nodig. Daarna zullen ook nog heel veel analyses moeten worden gemaakt. We zullen ook de inwoners heel goed moeten betrekken. Dat gaan we niet redden in drie maanden. Wat de SP-fractie betreft, valt het herstelplan samen met de begroting voor 2018, zoals voorgesteld in de brief van de burgemeester. Bovendien zal de provincie geen eerdere datum accepteren om onder het provinciaal toezicht uit te komen. Het heeft dus ook geen enkele zin om eerder te zijn.

Als wij het herstelplan bij de begroting gaan indienen, gaat dat – als het aan de SP-fractie ligt – over vier schijven. De eerste schijf is de allergrootste prioriteit, waar niet eens discussie over zou moeten zijn: het herstellen van de belastingfout van vorig jaar en dus het terugdraaien van de ozb-verlaging die toen is ingevoerd. Dat staat buiten kijf. Ten tweede: als gevolg van de regiodiscussie die we gaan voeren, moeten heldere keuzes worden

gemaakt en moet er een goed plan komen over hoe de overheid in het eigen vlees gaat snijden. Dat zeiden veel mensen ook in de kerk. Dat is nogal moeilijk. De heer Mol zei al dat dit al een aantal keren is voorgesteld maar dat er dan wel heel concrete plannen moeten zijn. Je kunt gewoon niet zeggen: we gooien de helft van het personeel eruit. We zijn Shell niet! Als je een goede koers hebt uitgezet over wat je niet meer zelfstandig doet, kun je daar wel over nadenken. De tweede schil, de tweede stap waarmee we gaan bezuinigen, is dus door samenwerking en door zelf minder taken uit te voeren. Het derde waarnaar we moeten kijken als die eerste twee stappen zijn gezet, is lastenverhoging. Het liefst zo gedifferentieerd mogelijk, zodat niet alles bij dezelfde mensen terecht komt. We zullen bijvoorbeeld, zoals ook in het voorstel staat, moeten bekijken hoe we de ozb maar ook de ozb voor bedrijven en de toeristenbelasting zodanig verhogen dat dit niet onevenredig één groep mensen treft maar een beetje gelijkmatig verdeeld wordt. De SP vindt dat je pas dan, als de maatregelen die daarvoor komen nog niet de structurele € 3 miljoen van de problemen hebben opgelost, moet gaan kijken naar bezuinigingen op allerlei zaken die hier in het dorp gebeuren. Er staan in dat lijstje heus wel dingen waarvan wij zeggen dat je daarop zou mogen bezuinigen, maar dan zijn er weer andere partijen die daar liever niet op willen bezuinigen. Zo is politiek eigenlijk altijd het maken van keuzes over het geld. Je moet wel goed nadenken over wat je wegbezuinigt. Een paar sprekers zeiden het vorige week in de Dorpskerk heel goed: je moet het cement tussen de stenen van de samenleving niet wegslaan.

Nog één puntje. Er werden vorige week in de Dorpskerk een aantal smalende opmerkingen gemaakt over de bitterballen die tijdens de commissievergadering werden rondgedeeld. Ik kon mij die opmerkingen zo goed voorstellen. Het ziet er zo raar uit. Ik weet dat het een budget van niets is op € 3 miljoen per jaar, maar laten we, ook als signaal dat deze raad bereid is om, letterlijk, in zijn eigen vlees te snijden, nu alvast meteen stoppen met al die franje, toestandjes, bittergarnituurtjes, borreltjes na afloop en pinda's. Ik weet dat het totaal niet opschiet als je € 3 miljoen per jaar wilt bezuinigen, maar dit geeft wel een signaal af. Wij nemen zelf wel een bakje pinda's mee.

De **voorzitter**: Er zijn vanavond geen bitterballen. Wel pinda's, maar je moet zoiets ook langzaam afbouwen. Lijnen doe je ook gestaag, over een lange periode, maar het is helder wat u zegt. Het signaal is helder, maar wij gaan daar heel prudent mee om. Vanavond zijn er in elk geval al geen bitterballen.

De heer **Middelburg** (PvdA): Voorzitter. Ik wil alle aanwezigen hier, maar ook iedereen die vorige week in de Dorpskerk aanwezig was en ook de mensen thuis bedanken. De avond in de Dorpskerk was heel bijzonder. De inbreng van de mensen die daar spraken, was helder. Daar zat geen woord Chinees tussen. De inbreng was goed doordacht en er sprak een grote betrokkenheid uit. Het was ook heel helder dat een aantal mensen nogal boos waren. Dat is natuurlijk ook helemaal niet gek, want er is van alles gebeurd met hun mooie dorp. Dat is tot daaraan toe, maar vervolgens werden zij ook niet meegenomen in het creëren van een oplossing en werden zij gewoon geconfronteerd met een panklaar plan, met – zoals ik twee

weken geleden in de commissie al zei – draconische maatregelen erin. Ik zou zelf ook bijzonder boos zijn. De twee of drie sprekers die misschien net over het randje gingen van wat we normaal accepteren als parlementair taalgebruik, vergeef ik dus van harte, want ik voel me eigenlijk precies zoals zij. Dus dank voor hen, omdat zij dat allemaal hebben laten zien. Ik ben daar oprecht heel blij mee. Zoals de heer Maassen al memoreerde, was het ook heel bijzonder dat een groot aantal sprekers zei: politiek, verhoog alstublieft mijn belastingen. Dat is een goed startpunt, want dat is straks helaas echt nodig. Die belastingverhoging is onontkomelijk. Zoals de heer Maassen al memoreerde, was voor een deel de aanleiding hiervan dat de lasten bij de laatste begrotingsbehandeling helaas niet op de juiste manier zijn vastgesteld. Daar komt het probleem dus vandaan en dat moeten we als eerste oplossen.

Maar wat gaan we vervolgens doen? De brief van de burgemeester over uitstel verbaasde mij enigszins. Het gebeurt mij niet vaak – sterker nog: het was de eerste keer in elf jaar – dat mij, zoals in de afgelopen commissievergadering, door een collegelid wordt verweten dat ik achterover zou leunen. Daar is excuus voor aangeboden. Dat is dus helemaal goed. Het was trouwens ook nog nooit voorgekomen dat een collegelid mij excuses voor iets aanbod, maar het was ook de eerste keer dat dit terecht was. Voor alle helderheid: het is mij al helemaal nog nooit overkomen dat ik dan anderhalve week later een brief van de burgemeester krijg waarin precies datgene wordt voorgesteld wat de wethouder tot het verwijt bracht. Ik was daar dus verbaasd over, maar als de burgemeester mijn inbreng op een aantal punten soms zelfs bijna woordelijk overneemt – bijvoorbeeld met de opmerking dat daadkracht belangrijk is maar dat bestuurskracht nog belangrijker is – zult u begrijpen dat ik toch wel een heel bijzondere maandag had. Dus ja, uiteraard steun ik die brief. Of andersom: ik accepteer graag de steun van de burgemeester en de collega-fracties, die anderhalve week geleden nog ver te zoeken was, met uitzondering van GroenLinks, dat destijds al dezelfde lijn koos.

Wat moeten wij gaan doen nadat wij ervoor hebben gekozen om dit herstelplan niet vast te stellen? Dan moeten we aan de slag om die € 3 miljoen structureel toch te vinden. Een eerste stap is dat echt bekeken moet worden wat er beter kan; op dat punt volg ik de heer Maassen. Daarvoor hebben we de begrotingsscan van de provincie en Binnenlandse Zaken nodig. De problematiek speelt hier al zo lang dat het mij helder lijkt dat die blik van buiten noodzakelijk is. Vervolgens gaat het om het invullen van maatregelen die de samenleving raken en die toch ook nodig zullen zijn. Een aantal van die maatregelen ziet de PvdA echt absoluut niet zitten. Daarbij denk ik aan het inperken van het armoedebeleid en van de hulpmiddelen binnen de Wmo. Die maatregelen ziet mijn fractie niet gebeuren; dat kun je niet maken. Zo'n beetje alle aandacht is uitgegaan naar voorzieningen voor onze inwoners – terecht, want die zijn belangrijk – en daar spraken de insprekers ook over in. Laat helder zijn dat wij pal voor die voorzieningen staan en dat wij er ook alles aan willen doen om die te behouden. Wij zijn ook bereid om de daarvoor noodzakelijke lastenverhoging te verdedigen en om daar verantwoordelijkheid voor te nemen, maar die voorzieningen zijn niet het enige

punt. Ook de maatregelen die de zwaksten van de samenleving raken en waarvoor geen – of nog geen – mondige burgers op zijn komen draven, moeten behouden worden.

Dat is natuurlijk makkelijk gezegd, maar er moet toch iets gebeuren. Wij hebben de afgelopen weken heel hard gewerkt en daarbij hadden wij ook ondersteuning nodig van de ambtelijke organisatie, omdat wij niet alles zelf kunnen uitrekenen en doorrekenen. Wij hebben veel initiatieven bedacht en laten doorrekenen. Vele daarvan bleken praktisch niet haalbaar op deze korte termijn – ook daarom komt uitstel dus goed uit – of bleken überhaupt niet geschikt voor invoering op korte termijn. Ik ben blij dat we met één voorstel bij de begroting voor 2018 waarschijnlijk wel daadwerkelijk aan de slag kunnen. Ik zal niet alle techniek gaan uitleggen; het volledige voorstel volgt, maar het komt erop neer dat we bijvoorbeeld de meevaller bij de begroting voor 2016 maar ook toekomstige incidentele meevallers en opbrengsten van verkopen die de gemeente eventueel doet, kunnen omzetten in structurele uitgavenvermindering voor de gemeente door een reserve kapitaallasten in te stellen. Die moet je heel goed inrichten. Dat betreft dan alleen kapitaallasten voor voorzieningen die je niet of niet op korte termijn moet vervangen. Dat is een heel technisch verhaal, maar het komt erop neer dat we de manier waarop we met onze mee- en tegenvallers omgaan, veel scherper en slimmer kunnen insteken. Daar bereiken we al een deel van het budget mee. Daar komen we uiteraard op terug.

Wanneer komen we daarop terug? Dat brengt mij bij de discussie over de vraag of we dit voor de zomer moeten doen of daarna. Ik ben op dat punt heel pragmatisch. Ik zit niet te wachten op een kunstmatige deadline. Als het voor de zomer kan ... Tijdsdruk is uiteraard altijd goed om iets te gedaan te krijgen, maar mijn enige overweging bij het kiezen van een deadline is hoe we tot de beste oplossing voor Voorschoten komen. Als blijkt dat we langer nodig hebben dan tot juni, juli, augustus of september, nemen we die extra tijd maar. Ik denk dus dat het interessant is om straks van het college te horen hoelang het nodig denkt te hebben om tot een plan te komen waarin alle informatie vanuit de begrotingsscan is verwerkt. Er is al een oproep gedaan tot een onderzoek of scan door de Rekenkamer en ook die moet in het plan worden verwerkt, net als alle vragen van de raad. Het allerbelangrijkste is dat er degelijk en echt wordt geluisterd naar inwoners en dat met hen in gesprek wordt gegaan, want daaraan heeft het tot nu toe ontbroken: serieus naar Voorschotenaren luisteren om te horen wat zij willen en wat zij niet willen. Als wij met de Voorschotenaren in gesprek waren geweest, was dit herstelplan er nooit in deze vorm gekomen. Dat is helder en dat moet in het vervolg dus anders. Anders creëren we voor onszelf het volgende probleem.

Naar inwoners luisteren en met hen in gesprek gaan betekent overigens niet dat je hen altijd gelijk geeft. Vorige week waren er in de Dorpskerk bijvoorbeeld ook inwoners die ferme uitspraken deden over hoe er gekort moest worden op de ambtelijke organisatie. Vanavond spraken ook een aantal collega's over "in eigen vlees snijden", waarmee zij bedoelen: snijden in het vlees van de ambtelijke organisatie. Die kan en mag immers niet boos komen zijn in de Dorpskerk en mag geen kritiek leveren op de politiek. Het is dus nogal makkelijk om te zeggen dat we daarin snijden, want daar merken we nauwelijks iets van. Ook electoraal

gezien is onze ambtelijke organisatie niet zo interessant, maar laten we niet vergeten dat we keer op keer, van verschillende collegeleden en in ieder geval ook van twee burgemeesters hebben gehoord dat de rek er op een gegeven moment uit is. We kunnen hier wel met z'n allen doen alsof we "gewoon" op de ambtelijke organisatie kunnen bezuinigen, maar dat is dus gewoon niet waar. Daarmee houden we onze inwoners ook een vals verhaal voor. We kunnen bezuinigen als we bepaalde dingen niet meer laten doen. We kunnen ervoor kiezen dat we balies willen sluiten, minder dienstverlening willen of bepaalde beleidsgebieden willen afstoten, maar ik word een beetje moe van praten over "in eigen vlees snijden" terwijl we het niet over ons eigen vlees hebben maar over andermans vlees. Dat soort verhalen heeft ook tot onze financiële problemen geleid, want wij hebben als raad in onze wijsheid regelmatig besloten tot taakstellingen op de organisatie die helemaal niet mogelijk waren. Die fout hoeven we dus niet nog een keer te maken.

Natuurlijk moeten we wel degelijk in eigen vlees snijden, maar dan bedoel ik echt in eigen vlees snijden en niet "ik noem het 'mijn eigen vlees' en intussen doe ik dat hier bij iemand anders". Ik bedoel dit eigen vlees: onderzoek na onderzoek wijst erop dat we qua bestuurskracht zwaar lijden onder de organisatievorm die wij als bestuur hebben gekozen en dat we ook financieel lijden onder de door ons gekozen manier waarop wij onszelf besturen. Er moet sprake zijn van een serieuze poging om echt te bekijken waar we kunnen besparen. Dan heb ik het over meer dan hier en daar een paar keer € 10.000. Dit betekent ook een serieuze discussie over hoe we ons bestuur inrichten, of we zelfstandig willen blijven en, als we zelfstandig willen blijven, met wie we willen samenwerken en hoe we dat doen. Om een idee te geven: ik houd altijd van ... Ik wilde zeggen "simpel boerendenken", maar daarvoor heb ik al een keer op mijn lazer gehad. Ik houd dus van simpel denken op mijn eigen manier. We zitten hier in Voorschoten gezellig met z'n negentien. Als men in een gemeente als Amsterdam zou opschalen naar onze verhouding qua aantal raadsleden, zou men daar tussen 700 en 800 raadsleden hebben, voorgezeten door 40 burgemeesters en met ongeveer 120 wethouders achter de tafel. Dat is onze situatie. Daar komt bovenop dat in onze organisatie bijna 10% van onze ambtenaren – dat zijn ambtenaren waar we uiteindelijk wél op kunnen sturen – bezig zijn met het coördineren van het bedienen van twee besturen in twee regio's. Daar moeten we vanaf. Dat is ook iets wat we nu niet zelf moeten bedenken maar wat we in samenspraak met onze inwoners moeten doen.

Ik heb veel gezegd; dit is ook een belangrijk onderwerp. Ik ben blij dat de raad in navolging van u en het pleidooi van GroenLinks en de PvdA om de zaken nader te bekijken en om het herstelplan uit te stellen en goed uit te zoeken, waarschijnlijk daartoe zal besluiten. Dat lijkt mij goed, maar laten we in het vervolg wel serieus alle opties overwegen en niet simpele dingen zeggen zoals "het aantal ambtenaren kan wel minder". Laten we ook alles samen met onze inwoners bekijken. Daarmee bedoel ik niet dat wij een plan schrijven en dat we dan ergens een zaal afhuren waarin iedereen daarop mag reageren. Er moet daadwerkelijk in gesprek worden gegaan en er moet een plan komen op basis van een dialoog.

De **voorzitter**: Ik stel voor om tien minuten te schorsen, want het college heeft even tijd nodig om te kunnen reageren op de inbreng van de raad in de eerste termijn.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

Wethouder **Binnendijk**: Voorzitter. Allereerst: u hebt allemaal een brief van de burgemeester gekregen en niet het van het college. Dan lijkt het net alsof de burgemeester de macht heeft gegrepen in Voorschoten. Dat is ook zo, maar dat heeft te maken met de opzet van het project. We zien dit niet zozeer als een project van alleen het college of de raad. We zien dit als een gezamenlijk project. Vandaar dat het ons juist leek dat de burgemeester, die destijds ook de aftrap heeft gegeven, hierover haar mening zou geven. Voor het goede begrip: het college staat volledig achter de brief van de burgemeester.

Ik loop de vragen langs die mij aangaan. De burgemeester zal na mijn betoog ingaan op de regio en de Werkorganisatie. De heer Mol en ook andere sprekers gaven aan dat de Kadernota, voor de zomer – hij noemde de laatste datum van de laatste raadsvergadering voor de zomer, donderdag 6 juli – een goed moment zou zijn om het herstelplan vast te stellen, maar hij gaf daarbij ook aan dat niet alles voor 6 juli klaar hoeft te zijn. Ik wil iets aan de raad voorleggen, zodat daar in de tweede termijn wellicht op kan worden gereageerd. Indien wij vanavond geen herstelplan vaststellen en dat dus ook niet voor 1 april doen – daar ziet het naar uit; ik heb alle partijen gehoord – is de volgende datum 15 november. Dat heeft te maken met de begroting voor 2018. Dan kan de provincie er weer over nadenken. Dan is de eerste datum waarop wij onder het preventief toezicht uit kunnen zijn, 1 januari 2018. Ik vind het, zoals de heer Mol en andere sprekers hebben aangegeven, een goed plan om ons te richten op de Kadernota en op 6 juli, zodat er toch sprake is van enige voortgang en enige drive, maar gelet op de zojuist genoemde datum van 15 november als deadline voor het indienen, hebben we dus nog ruimte als op 6 juli nog niet alles compleet is of als u er dan toch nog niet helemaal tevreden over bent. Het zit dus niet vast op de datum van 6 juli, maar op 15 november. Laten we dus vooral streven naar kwaliteit van het plan en laten we dit uitstel vooral benutten om een beter plan te maken. Dus: wel richten op de datum van de Kadernota, want anders verslappen wij wellicht, maar als het dan nog niet helemaal compleet is, is er nog tijd voor correctie.

De heer Mol vraagt ons om een heldere marsroute te maken. Dat zullen wij als college op ons nemen. Daarover zal de raad dus op korte termijn geïnformeerd worden. De heer Mol pleitte voor een klankbordgroep uit de raad. Bij mijn weten hebben we die al gehad, ook tijdens dit proces. Ik hoor het wel als ik het niet helemaal goed begrijp, maar ik denk dat het goed is om dat voort te zetten, want ik denk dat het heel nuttig is om een klankbordgroep vanuit de raad te hebben.

De heer Eversteijn gaf dit ook aan en noemde net als veel andere sprekers de begrotingsscan. We zijn stiekem al enige tijd een beetje bezig met de begrotingsscan, maar de raad moet daarover daadwerkelijk een besluit nemen. Meerdere sprekers spraken

daarover. De heer Eversteijn deed dat heel expliciet, maar ik zou graag vanavond het besluit willen hebben dat de raad die begrotingsscan echt wil. Die heeft een doorlooptijd van drie maanden of iets minder; ik hoop iets minder, omdat we de scan dan nadrukkelijk kunnen inzetten voor 6 juli, de datum van de Kadernota. Ik denk dat het heel nuttig is dat we dat gaan doen. Let er wel op dat de begrotingsscan geen onverplicht nummer is. Daaruit kunnen aanbevelingen voortkomen waarvan wij BZK en de provincie gemotiveerd moeten aangeven wat wij daarmee gaan doen. Het is dus niet vrijblijvend.

De heer **Maassen** (SP): Ik hoor de wethouder zeggen dat we daar een besluit over moeten nemen. Bij mijn weten hebben we in de commissievergadering over het herstelplan al raadsbreed aangegeven dat er behoefte is aan die begrotingsscan. Is dat niet voldoende? Moet er echt een formeel raadsbesluit komen of is die opdracht vanuit de commissie voldoende om met die begrotingsscan aan de slag te gaan?

De **voorzitter**: Formeel moet de raad daartoe een besluit nemen. Dat neemt niet weg dat bij de provincie al is begonnen met het verzamelen van elementen, maar formeel moet de raad daartoe een besluit nemen. Dat is een onderdeel van de brief.

Wethouder **Binnendijk**: Mevrouw Van Herk vroeg hoe de provincie reageert. De provincie heeft al meerdere keren aangegeven – de raad heeft ook de gedeputeerde gehoord – dat zij graag zou willen dat wij ons richten op de langere termijn. De provincie heeft tussendoor wel aangegeven dat zij erg onder de indruk was van onze inspanningen om tot een herstelplan te komen en ook van het herstelplan dat er lag. Maar nogmaals: ik denk dat de provincie het een heel wijs besluit zou vinden als wij hier wat meer tijd voor nemen en als wij ook de begrotingsscan, die zij ons heeft aangedragen, daarvoor gebruiken.

Hoe houden wij u op de hoogte? We zullen u regelmatig informeren over de voortgang op allerlei gebieden. De klankbordgroep waarover de heer Mol sprak – naar mijn mening hebben we die dus al – lijkt ons ook een link naar de gemeenteraad. De burgemeester heeft in de kerk afgelopen donderdag ook toegezegd dat er in ieder geval nog een avond komt voor de burgers. Overigens: zoals bekend woon ik in Rijnsburg. Dit weekend werd ik in Rijnsburg en in Katwijk door veel mensen aangeschoten met de opmerking dat het heel goed is dat ik volle kerken trek. Dat is in mijn omgeving heel belangrijk.

We moeten zeker ook contact hebben met de verenigingen. Daar hebben we de komende periode ook de tijd voor. Wij zullen alle verenigingen benaderen die betrokken zijn bij het herstelplan en bij het vervolg daarop.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): De fractie van ONS Voorschoten gaf aan dat de gemeente organisaties en verenigingen bij zou kunnen staan om onafhankelijk te worden van subsidie. U gaat over het vrijwilligersbeleid. Hoe stelt u zich dat voor?

Wethouder **Binnendijk**: Er worden creatieve oplossingen gevraagd, zoals de heer Eversteijn vertelde. Natuurlijk willen wij meepraten en meedenken: zijn er inderdaad creatieve oplossingen? Het is mij natuurlijk een lief ding waard dat die er zijn, maar wij moeten natuurlijk een bepaald bedrag bezuinigen. Daar ontkom ik niet aan. Veel sprekers zeiden dat het nu pijn deed en dat het straks, bij de behandeling van de begroting voor 2018, ook pijn doet. Ik denk dat ik dat niet kan wegnemen. Ik denk wel dat wij er goed aan doen om met verenigingen in gesprek te gaan en te bekijken of er inderdaad creatieve mogelijkheden zijn. Die inspanning moeten we dus zeker leveren.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Begrijp ik het goed dat het kan gebeuren dat verenigingen en organisaties toch zonder subsidie komen te zitten en dan om zullen vallen?

Wethouder **Binnendijk**: Omvallen kan. Ik kan in theorie niets uitsluiten. In de kerk werd regelmatig opgemerkt "dat is niet sociaal", maar we moeten beseffen dat het jaarlijks tekort van € 2,8 miljoen waarop we afstevenen, ook niet sociaal is. Daar moeten we ook iets mee. Er ligt dus absoluut een opgave voor de gemeente om daar iets mee te doen, maar we moeten lering trekken uit het proces dat we nu hebben gehad: we moeten beter communiceren, ook met de verenigingen, en we moeten wellicht ook bekijken of daar creatieve oplossingen zijn, maar ik kan niet uitsluiten dat we verenigingen wellicht geen subsidie meer geven en dat dat gevolgen heeft voor de verenigingen. Maar u bent daar als gemeenteraad zelf bij.

Binnenkort zal de raad informatie ontvangen over de analyse van het rekeningoverschot. Ik kan hier wel zeggen dat we de structurele component van dat rekeningoverschot nu becijferen op maximaal € 50.000. Verwacht daar dus geen wonderen van. De meicirculaire moet natuurlijk meegenomen worden. Op de WODV en de samenwerking met Wassenaar komt de burgemeester straks terug.

Mijnheer Van der Meij, ook ik mis Jip. U zei dat de burger niet twee keer moet worden gestraft. Ik heb dat relaas afgelopen donderdag in de kerk gehoord. Het is echter onvermijdelijk ... Tenminste, onvermijdelijk ... We kijken natuurlijk naar de mogelijkheden, maar als je de ozb verhoogt en, als je daar niet mee uitkomt, ook kijkt naar bezuinigingen op subsidies, is het soms onvermijdelijk dat sommige burgers twee keer gestraft worden.

De heer Van der Meij noemde qua sociale zaken een aantal dingen die hij "substantieel" noemt: een verbetering van de WODV, de openbare ruimte, de begrotingsscan en het overschot van 2016. Dat zou € 1,5 miljoen moeten opbrengen. We zullen daar uiteraard naar kijken, maar ik kan eigenlijk nu al verzekeren dat we daar tekort mee komen. Een zekere bezuiniging op andere zaken lijkt mij dus onvermijdelijk.

De heer **Maassen** (SP): Ik hoorde de wethouder zojuist spreken van kijken naar het schrappen van subsidies als je er met de ozb-verhoging niet uitkomt. Hoor ik in die formulering een

zekere sympathie voor de door mij voorgestelde volgorde: eerst kijken naar bezuinigingen op de ambtelijke organisatie, dan lastenverhoging en dan pas subsidiekorting?

Wethouder **Binnendijk**: Een zekere sympathie heb ik daar wel voor, maar laat ik mij daar nou niet op vastleggen. Laten we een nieuw plan maken, met alle ingrediënten die ook in de brief van de burgemeester staan en die ook hier vanavond te berde zijn gebracht. Laten we vol kijken naar wat de mogelijkheden zijn.

Er is gevraagd om een onderzoek door de Rekenkamer of, zoals mevrouw Van Herk mooi zei, een feitenrelaas. Ik denk inderdaad dat dit heel nuttig is. Het ligt ook voor de hand dat de Rekenkamer dat doet. Het is wel een specifiek verzoek. Zoals bekend hebben we een Rekenkamer die functioneert voor vier gemeenten, waaronder de gemeente Voorschoten. Dit is een specifiek verzoek van de gemeente Voorschoten. Daar zijn kosten mee gemoeid. We zullen een uiteindelijk voorstel met betrekking tot die kosten in het kader van het preventief toezicht moeten voorleggen aan de provincie. Ik verwacht echter dat zij er begrip voor zal hebben dat wij dat doen. Het college zal zich daar in ieder geval sterk voor maken. Wel denk ik dat de raad dan goed moet nadenken over de formulering en over de datum waarop dat onderzoek start. Ik zou mij zo kunnen voorstellen dat het gaat om – ik zeg maar wat – de afgelopen vijftien jaar en dat je daar dus een periode voor neemt.

De heer **Maassen** (SP): Mag ik hieruit concluderen dat de wethouder het voorstel in de motie van D66, de PvdA en de SP overneemt?

Wethouder **Binnendijk**: Volgens mij is de motie nog niet officieel ingediend. Ik zat daar even mee. Ik ken die motie natuurlijk, maar omdat zij nog niet is ingediend, sprak ik een beetje met meel in de mond. Nu we het er toch over hebben: u noemt in die motie een scan; ik zou graag willen weten wat er precies onder "een scan" wordt verstaan en ik zou graag een bepaalde periode willen weten, bijvoorbeeld de afgelopen vijftien jaar. Als de Rekenkamer in 1956 begint, is dat immers een beetje lastig.

De **voorzitter**: Voor de helderheid, indien nodig: de raad gaat daarover, niet het college. De raad doet dus zelf een verzoek. De raad kan geen opdracht geven aan de Rekenkamercommissie, maar kan natuurlijk wel een verzoek doen. Zo staat het in uw eigen regels; zo hebt u het zelf opgeschreven. Het spijt me, maar zo is het wel. Ik zou mij ook kunnen voorstellen dat zeker op het punt van de kosten – de Rekenkamercommissie heeft van een aantal onderzoeken aangekondigd dat zij die dit jaar zal gaan doen – vanuit Voorschoten wordt gevraagd om over te gaan tot een uitruil door één onderzoek voor Voorschoten niet te doen en daarvoor in de plaats de scan te maken. Dat zou in praktische zin wellicht een oplossing kunnen zijn, maar daarover zal van uw kant het gesprek met de voorzitter van de Rekenkamercommissie en de secretaris moeten worden gevoerd. Ik hoor de wethouder in ieder geval zeggen dat het college de wens van de raad ondersteunt om tot zo'n onderzoek te komen, maar de raad gaat daar zelf over.

De heer **Van der Meij** (D66): Wij dienen de intentie van de motie in; het gaat om de intentie die in de motie naar voren wordt gebracht. Ik heb ook al aangegeven dat de wethouder kan overleggen met de Rekenkamer over het moment waarop de scan tot stand kan komen. Het is uiteraard wel van belang dat we dat weten vóór de begroting voor 2018. Dat lijkt mij een heldere datum. Ik ben het ook met de wethouder eens dat we het bij een beperkte periode moeten houden. Ik vind het prima om de periode te hanteren vanaf het moment waarop we preventief toezicht kregen. Was dat in 2005, mevrouw Lamers?

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): In 2002.

De heer **Van der Meij** (D66): Dan gaat het om een periode van vijftien jaar. Die periode kunnen we uitstekend nemen. Ook die suggestie wil ik dus graag overnemen. Er werd ook gevraagd wat de bedoeling van een scan is. Een scan kan wat mij betreft het volgende inhouden. Er liggen al een heleboel rapportages. Er hoeft dus geen diepgravend onderzoek plaats te vinden. Er zitten voldoende kennis en deskundigheid bij de Rekenkamer om door middel van diepte-interviews een beeld te krijgen. Dat is onze bedoeling.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Na deze opheldering door de wethouder zal GroenLinks deze motie zeker steunen en, als dat nog kan, medeondertekenen.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Ik zou hier nog een vraag over willen stellen. We gaan straks een begrotingsscan laten uitvoeren, als de raad daarmee akkoord gaat, en er komt ook nog een scan van de Rekenkamer, als de raad daarmee akkoord gaat. Hoe verhouden die twee scans zich tot elkaar? Kan de wethouder daar iets over zeggen?

Wethouder **Binnendijk**: De begrotingsscan moet u zien als een product van Binnenlandse Zaken en de provincie. Volgens mij wordt de situatie van Voorschoten daarin vergeleken met negen referentiegemeenten. Daar komen een aantal verschillen uit. In eerste instantie zal de afdeling Financiën daarvoor benaderd worden – als het nodig is, zal natuurlijk ook andere expertise in dit huis benaderd worden – om die verschillen te verklaren. Het kan natuurlijk zo zijn dat een specifieke lokale omstandigheid leidt tot een bepaald verschil. Als die omstandigheden of verklaringen er niet zijn, valt zo'n verschil op in zo'n begrotingsscan. Dan krijgen we een soort advies over wat we daarmee moeten doen. Vandaar dat ik zojuist de vraag stelde over de scan van de Rekenkamer. Dat is in mijn optiek iets heel anders. De begrotingsscan van Binnenlandse Zaken en de provincie kijkt als het ware naar de toekomst. Ik versta de scan die u van de Rekenkamer wilt ofwel het feitenrelaas, zoals mevrouw Van Herk het noemde, meer als een onderzoek van het verleden. Dat is volgens mij grofweg het verschil in benadering.

Ik wil het uiteraard best op mij nemen om in gesprek te gaan met de Rekenkamer, maar de voorzitter zei zojuist dat dit de bevoegdheid van de raad is. Ik wil natuurlijk geen overschrijding van bevoegdheden op mijn geweten hebben. Ik wil niet zeuren, maar misschien moet de griffier dat doen.

De **voorzitter**: Toevallig heb ik volgende week donderdag een gesprek met de voorzitter en de secretaris van de Rekenkamercommissie. Als de raad mij daar als voorzitter van de raad de opdracht toe geeft, zou ik daar wellicht dus een rol in kunnen spelen, al dan niet ondersteund door een vertegenwoordiging vanuit de raad. Die afspraak is al ingepland; wellicht kunnen we dus iets combineren.

Wethouder **Binnendijk**: Mevrouw Lamers sprak over burgerparticipatie. Die is inderdaad nodig. Als dat een van de leeraspecten is van de bespreking van afgelopen donderdag, is dat zo en dan moeten we dat ook beetpakken.

Ik ben al ingegaan op de vraag of het onderzoek van de Rekenkamer mag qua herstelplan. We moeten daarvoor officieel dus wel toestemming vragen van de provincie in het kader van het preventief toezicht, omdat dat geld kost.

Mevrouw Lamers vroeg waarom we nu de ozb niet alvast verhogen. Daarop heb ik eigenlijk hetzelfde antwoord als op de vraag over de Kadernota: het is helemaal nog niet nodig om nu al dat besluit te nemen, want we richten ons op de datum van 15 november, op de begroting voor 2018. De begroting voor 2018 wordt immers in feite het herstelplan dat wij indienen bij de provincie. Het is nog helemaal niet nodig om ons vanavond hier al vast te leggen op een bepaalde ozb-verhoging. Daar hebben we nog alle tijd voor. Ik zou die discussie vanavond niet voeren, want ik denk dat er in de raad nog steeds mensen zitten die een bepaalde ozb-verhoging toch willen bezien in het kader van een totaalplan. Dat is een beetje een herhaling van de discussie. Ik zou u dat niet aanbevelen.

Ik wil ook iets zeggen over het amendement, dat in het betoog van de heer Maassen ter sprake kwam. Ik herhaal wat ik ook op de bewonersavond heb gezegd: het amendement is niet de oorzaak van de problemen waar we in zitten maar hooguit een druppel in een al overvolle emmer.

De heer **Maassen** (SP): Ik wil een spraakverwarring voorkomen. Toen ik nog geschiedenisles gaf, leerde ik mijn leerlingen altijd dat een bepaalde gebeurtenis diverse oorzaken had maar één aanleiding. Die aanleiding was de druppel waardoor er ingegrepen werd. Ik heb het amendement nadrukkelijk "de aanleiding voor het ingrijpen door de provincie" genoemd en niet "de oorzaak".

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Die analyse delen wij: het was inderdaad de aanleiding. Maar het ongedaan maken van het amendement in december had de problemen nu toch wat minder groot gemaakt. Dat kunnen we niet ontkennen. Het is goed om dat nog even te stellen.

De heer **Van Oostrum** (CDA): Wij vinden het belangrijk om te benadrukken dat in de brief van de provincie van december duidelijk staat dat het probleem met het amendement is dat het

alleen betrekking heeft op 2017 en niet verder gaat. Het essentiële probleem van onze begroting was dat er geen perspectief was in 2020. De heer Maassen geeft het amendement een bijzonder grote rol, maar het ligt in de praktijk veel genuanceerder dan hij stelt.

Wethouder **Binnendijk**: Laten we deze discussie nu niet heel uitgebreid voeren. Toch nog één opmerking. Kijkend naar de begroting van de gemeente Voorschoten, zowel vóór als na het amendement van de gemeente, moet iedereen toch wel bekennen dat de situatie doodeng was voor de latere jaren, die allemaal op grote negatieve getallen staan. Je moet dus concluderen dat je, even los van dat amendement, vroeg of laat echt wel aan de beurt was gekomen als gemeente Voorschoten. Laat ik dat er dan zo bij zeggen.

Ik ben het met de heer Maassen eens dat een nieuw plan meer tijd kost. Vandaar dat ik gezegd heb wat ik gezegd heb over het moment van de Kadernota en de uiteindelijke deadline op 15 november.

De heer Middelburg heeft het nodige gezegd wat ik volgens mij al heb behandeld. Ik heb overigens zeer veel belangstelling voor het voorstel dat hij met ambtelijke ondersteuning aan het voorbereiden is. We hebben daar zelf ook weleens over nagedacht. Sommige gemeenten bereiden zich nu al op een soortgelijke manier voor op bijvoorbeeld de afschaffing van de precario, die er hier in Voorschoten ook nog aankomt; die gaat niet aan Voorschoten voorbij. Dat betekent dat er in 2022 weer een extra opgave komt te staan. Nogmaals, ik heb veel belangstelling voor het voorstel dat de PvdA voorbereidt. Ik vind het ook heel goed dat de heer Middelburg zo'n inspanning levert om actief bij te dragen aan het bedenken van alternatieve oplossingen.

Voorzitter, ik denk dat ik hiermee grofweg klaar ben. U gaat nog in ieder geval in op de WODV en de regio.

(De heer Smittenaar neemt het voorzitterschap over van de burgemeester.)

Burgemeester **Bouvy-Koene**: De regio en de WODV zitten eigenlijk een beetje aan elkaar gebakken. Collega Aptroot en ik vinden de discussie over de regio van groot belang voor de toekomst van Wassenaar en voor de toekomst van Voorschoten. Wij zijn met elkaar verbonden in de Werkorganisatie, maar tegelijkertijd zijn wij als Voorschoten in discussie met de Leidse regio en denken wij na over een toekomst die handelt over een visie die door de vijf gemeenteraden is vastgesteld en waarbij nu een samenwerkingsvorm wordt gekozen die uitgaat van een niet-vrijblijvende samenwerking. Net zoals de klankbordgroepleden vanuit Voorschoten dat steeds in de discussies hebben onderstreept, heb ik in de stuurgroep altijd aangegeven dat Voorschoten zich natuurlijk realiseert dat er een relatie is met de Leidse regio. Dat kunnen wij niet anders zien, want die ligging is zo en de betrokkenheid met de Leidse regio is er. Tegelijkertijd heb ik ook aangegeven dat er voor Voorschoten op dit moment, in de huidige relatie met Wassenaar, geen sprake kan zijn van onomkeerbare processen in de samenwerkingsvorm die gekozen wordt in de Leidse regio. Wij hebben altijd

gezegd en ik heb altijd als input gehad dat wij op projectmatige basis willen samenwerken en meewerken om tot uitvoering te komen, waarbij wij ons voegen naar de door de meerderheid van de raad vastgestelde toekomstvisie.

Gisteren is er een collegeconferentie geweest. Dat is dus nog heel vers. Ik kan daar in hoofdlijnen wel iets over zeggen, maar de stukken moeten allemaal nog naar de klankbordgroepleden. Die stukken worden nu gemaakt. Vrijdagochtend is er nog een extra stuurgroepvergadering, zodat deze informatie volgende week, nadat dit in het college is behandeld, ter kennisneming, ter besluitvorming en ter beoordeling naar de raden wordt gestuurd. Op hoofdlijnen lijkt het er nu op neer te gaan komen dat de samenwerkingsvorm die in het voorstel zal worden gekozen of aangeboden en waar de discussie over gaat –dat zal nog een heel lastige discussie worden – te maken heeft met een gemeenschappelijke regeling waarin bevoegdheden en taken worden overgedragen naar de Leidse regio. Ik heb daar namens het college van Voorschoten – wij waren daar allemaal – gezegd dat dit voor Voorschoten op dit moment te ver gaat. Dat gaat te hard, want wij zijn bezig met een discussie met Wassenaar. Als wij nu ja zeggen tegen een samenwerkingsvorm die zulke verstrekkende gevolgen heeft, komen wij in conflict met datgene wat wij in de WODV met elkaar delen. Een overdracht van taken en bevoegdheden brengt immers een overdracht van mensen met zich mee. Dat kan op dit moment niet, want daar moeten wij eerst met Wassenaar en met de directie over gesproken hebben in het AB en DB. Het college heeft daar via mij met één mond gezegd dat dit op dit moment te ver gaat voor ons. Voorschoten maakt een pas op de plaats, maar wil wel aangehaakt blijven, omdat wij nu eenmaal altijd gezegd hebben dat we niet met onze rug in de richting van de Leidse regio willen gaan staan. Dat lijkt mijzelf ook zeer onverstandig. Men begrijpt en respecteert dit in de Leidse regio.

Hoe dit verder vorm en inhoud moet gaan krijgen, weet ik nog niet. Daar wil ik graag ook eerst nog even met de klankbordgroepleden over sparren, maar dit lijkt mij ook een onderwerp voor de agenda van de commissie Burger en Bestuur, zodat we daar in commissieverband met elkaar over kunnen spreken. Maar nogmaals: alle stukken en het hele rapport moeten daarvoor nog worden geschreven. Er is nog niets openbaar. Ik heb het dus een beetje over de hoofdlijnen. Ik weet zelf nog niet wat daarin komt te staan, maar dit is de resultante van de conferentie van gisteren met de vijf colleges en daarvoor lijkt draagvlak te zijn; ik onderstreep "lijkt".

Met betrekking tot de Werkorganisatie moet mij van het hart dat de discussie en het gemak waarmee over de Werkorganisatie en de mogelijkheid van bezuinigingen wordt gesproken, voor mij iets te kort door de bocht gaat en dat dit te snel wordt geventileerd. Ik heb daar in de Dorpskerk dingen over horen zeggen waarvan ik dacht: ik reageer niet, want dit is een inspraakavond voor burgers; ik hoor het aan, u als leden van de raad en ook de collegeleden horen het aan en ik ga daar niet op reageren. Maar er werden dingen gezegd waarvan ik denk: misschien had daar iets langer over nagedacht moeten worden. Ik deel het beeld niet dat er een topzware ambtelijke organisatie is waaruit gemakkelijk taken weg kunnen worden

gehaald omdat daar mensen uit gehaald moeten worden. Als portefeuillehouder P&O heb ik u wel een onderzoek toegezegd naar verbetering en een efficiencyslag binnen de WODV. Daar ben ik mee gestart als voorzitter van het DB van de WODV in het voorgaande jaar, maar dat voorzitterschap is overgegaan naar burgemeester Aptroot en ik ben inmiddels portefeuillehouder P&O. Daar moet een analyse voor worden gemaakt. Daar is men heel ver mee, maar er moet ook nog een combinatie gemaakt worden met de politieke relatie, het opdrachtgeverschap en de vorm waarin de WODV nu inhoud krijgt. Dat gaat over: is de gemeenschappelijke regeling waarmee in 2013 is gestart, nog wel de juiste vorm waarmee je in die Werkorganisatie moet werken? Over dat proces moet gesproken worden. Wij moeten nog met een aantal andere partijen spreken, zoals de ondernemingsraad en het GO en met allerlei andere mensen die daar een zeer directe betrokkenheid bij hebben. Ik heb u toegezegd dat dat onderzoek en de uitkomsten daarvan voor de zomer met u besproken zullen worden. Meer dan dat kan ik er op dit moment niet van zeggen. Het zou kunnen dat dit mogelijk leidt tot aanpassingen binnen de WODV, maar daarover moeten we het altijd ook met Wassenaar eens worden. Dat zal in het AB en in het DB besproken moeten worden, maar hier is dus wel degelijk oog voor en hier wordt wel degelijk aan gewerkt.

Wethouder Binnendijk heeft zojuist al iets gezegd over burgerparticipatie. Burgerparticipatie ligt mij na aan het hart. Dat hebt u ook in mijn brief kunnen lezen, maar burgerparticipatie is mijns inziens meer dan het delen van informatie. Als ik het heb over burgerparticipatie en als ik goed luister naar de manier waarop u steeds over burgerparticipatie praat, gaat het over co-creatie. Dat gaat verder dan een zaaltje vullen met mensen en vragen wat zij ervan vinden. Het gaat mijns inziens verder en dat moet ertoe leiden dat met de ideeën en gedachten die bij inwoners van de gemeente spelen, al dan aangevuld met mensen die vanuit hun bestuursfunctie een grote betrokkenheid hebben bij verenigingen en dergelijke, op een constructieve manier, innovatief en out of the box wordt gedacht aan de mogelijkheden die er zijn: hoe kunnen we er met elkaar voor zorgen dat de kracht van Voorschoten weer gebruikt wordt? Ik hoor van iedereen dat de kracht van Voorschoten zo groot is. Dan moet het met elkaar kunnen lukken om daar ook gebruik van te maken. Dan moeten we die krachten bundelen en dan moeten we met die krachten de boel ook verenigen en ervoor zorgen dat we er met elkaar uit komen. Dat vind ik in alle eerlijkheid ook de winst van dit proces. Het is een grote schok geweest, maar het heeft een heleboel dingen in gang gezet die wellicht gaan leiden tot iets nieuws en tot draagvlak voor grote bezuinigingen, want het moet wel en ik ben ervan overtuigd dat het met elkaar kan. Ik wil daar graag het initiatief en het voortouw voor nemen. Ik denk dat dat zal gaan bestaan uit meerdere bijeenkomsten, niet in grote oplopen maar in kleinere groepen, waarbij meer doel- en onderwerpgericht op uitnodiging met mensen zal worden gesproken. Hoe dat verder precies gaat, moet allemaal nog uitgewerkt worden, maar ik kom daar in commissieverband of op een andere manier bij u op terug. Dat is zoals ik hiertegen aankijk en volgens mij heb ik breed bij de raad gevoeld dat dit ook de wijze is waarop de raad hier graag invulling aan zou willen geven. Ik doe daar graag een toezegging over.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Dank u wel voor de antwoorden. Ik heb een vraag over het proces in de Leidse regio, zoals waarschijnlijk ook wel werd verwacht. Als Voorschoten besluit om geen gesprekken meer te voeren in de Leidse regio, zoals de VVD-fractie zojuist voorstelde, is mijn conclusie dat we niet meer aangehaakt zijn en dat we daarmee de deur naar de Leidse regio sluiten. Deelt de burgemeester die conclusie?

Burgemeester **Bouvy-Koene**: Ik snap uw zorg. Ik zou niet willen spreken van "niet meer aangehaakt zijn" en "niet meer naar bijeenkomsten gaan". Ik heb deze vraag gisteren rechtstreeks gesteld aan de andere leden van de stuurgroep, nadat ik nadrukkelijk had aangegeven dat het voor Voorschoten op dit moment onmogelijk is om te praten over de overdracht van taken en bevoegdheden. De andere leden van de stuurgroep hebben ons verzekerd dat zij het erg prettig zouden vinden als Voorschoten onderdeel blijft uitmaken, al dan niet als "agendalid" of meer fysiek aanwezig. Dat geldt eveneens voor de leden van de klankbordgroep. Met inachtneming van alles wat ik eerder heb gezegd en van de lastige positie die ik daarmee vanuit Voorschoten ook neerleg bij de andere leden, zonder dat wij weten hoe wij verder gaan met Wassenaar en voor welke regio wij kiezen, kan ik niets toezeggen en niets doen in de Leidse regio. Men heeft dat geaccepteerd en men weet dat ook.

De heer **Mol** (VVD): Wij kunnen ons geheel vinden in de woorden van de burgemeester. Ter verduidelijking van ons betoog merk ik op dat wij inderdaad bedoelden: laten we niet verder schaken op de borden met de gemeenten binnen de Leidse regio over de toekomst voordat we er zelf uit zijn, maar het moet niet zo zijn dat we de deur nu helemaal dichtslaan. We moeten er eerst zelf uit zijn en pas dan verder schaken.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Is het niet zo dat in de gesprekken in de Leidse regio juist ook die gedachtevorming plaatsvindt en dat juist daar ook wordt meegedacht en meegepraat? In hoeverre lopen wij het risico – ik noem maar iets – dat wij in september worden geconfronteerd met een voldongen feit over een gekozen samenwerking? Mijn tweede vraag is op welke termijn de overdracht van bevoegdheden gaat plaatsvinden.

Burgemeester **Bouvy-Koene**: Eerst moet de discussie gevoerd worden. De tijdslijn zoals die er nu ligt, houdt in dat de raad van Voorschoten in de raadsvergadering van 6 juli eerst een zienswijze moet indienen over het voorstel inzake de vorm die uiteindelijk op tafel ligt. Dat is fase 1. Na de zomer moet de raad besluiten of hij al dan niet akkoord gaat met die vorm. Dat betekent dat wij tijd hebben. In de tussenliggende periode kan er niet heel veel meer gebeuren. Als je niet weet of het een zware gemeenschappelijke regeling of een lichte gemeenschappelijke regeling wordt, moet er ambtelijk eerst nog uitgezocht worden wat dat allemaal betekent. Daarna moet je immers ook nog nadenken over stemverhoudingen, over de vraag om welke taken en bevoegdheden en om welke gradaties het precies gaat. Realistisch gezien is er volgens mij voor Voorschoten dus genoeg tijd om er met de partner Wassenaar uit te komen over de richting, wat we willen en hoe de samenwerking vorm krijgt, met ook de optie van de WODV. Intussen blijven de gesprekken in de Leidse regio gevoerd

worden over hoe het verder moet en welke voorstellen er komen en blijven wij daarmee ook aangehaakt, zonder daarbij actie te voeren, want de raad gaat daar pas na de zomer over besluiten. We blijven dus in gesprek, maar dragen nog niets over, want we weten nog helemaal niet hoe het hele voorstel eruit gaat zien. Dat is allemaal nog heel erg onhelder. U weet allemaal ook hoe het zit met de positie en de discussie binnen Zoeterwoude; laten we daar ook niet geheimzinnig over doen. Het is wel heel fors wat er nu mogelijkwijs wordt voorgesteld. We zijn echt nog niet op het punt dat we met z'n vijven – althans, vier en Voorschoten niet – gaan roepen: dit is het nu. Er moet echt nog iets gebeuren. De besluitvorming over de vorm vindt pas plaats na de zomer, in september.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Maar daarna volgt de overdracht van bevoegdheden, neem ik aan. Dat gaat dus niet voor de zomer gebeuren. Dit hoeft dus niet uit de pas te lopen met Leiden.

Burgemeester **Bouvy-Koene**: Daarna begint pas het proces van "hoe ziet die regio er dan uit en hoe ziet de regeling eruit?" Er werd gisteren gesproken over een termijn van een of twee jaar voordat je uiteindelijk zover bent dat je weet wat je gaat doen en voordat dat constructief is opgetuigd. We hebben het dus echt over minimaal twee of drie jaar.

De heer **Bremmer** (CDA): Ik ben blij met de terugkoppeling door de burgemeester vanuit de stuurgroep. Zij heeft heel zorgvuldig geformuleerd hoe er geopereerd wordt. Ik ben ook blij met de toezegging om de klankbordgroep op korte termijn nog even bij elkaar te roepen om die bij te praten voor de stuurgroepvergadering van vrijdagmorgen. Ik zou tegen mijn medeleden willen zeggen dat wij met heel scherpe oortjes luisteren naar wat hier in de raad wordt gezegd. Tot nu toe zijn wij, de leden in de stuurgroep en de klankbordgroep, er steeds in geslaagd om op één lijn te opereren namens deze raad. Dat is een groot goed. Ik hecht er ook aan om te zeggen dat Marcel Cramwinckel heel goed meedoet in de stuurgroep als opvolger van Fer. Daar ben ik heel blij mee, want hij levert een heel creatieve en constructieve inbreng. Ik denk dus dat we nu een beetje moeten oppassen voor te veel "if ... then"-vragen. Laten we eerst maar even bijgepraat worden en het resultaat van de vergadering van de stuurgroep van vrijdag en de stukken die dan naar ons toe gaan, afwachten. Dat lijkt mij vanuit de klankbordgroep een goede koers.

De heer **Middelburg** (PvdA): Ik heb een informatieve vraag aan de burgemeester. Als dat proces zolang duurt en nog zolang opstart, begrijp ik niet goed wat de uitzonderingspositie van Voorschoten inhoudt. Dan geldt toch eigenlijk voor alle gemeenten dat zij de komende maanden geen besluit nemen? Kunt u toelichten wat wij qua termijnen langzamer of anders doen dan de andere gemeenten? In eerste instantie begreep ik u, maar na de toelichting dat het heel lang duurt, denk ik ineens: geldt dit dan niet ook voor de andere gemeenten?

Burgemeester **Bouvy-Koene**: Voorschoten moet in de vergadering van 6 juli een zienswijze indienen op het plan. We hebben nu dus nog maar drie maanden de tijd om het met elkaar eens te worden over de zienswijze op de gekozen of voorgestelde vorm. In drie maanden

moeten we tegelijkertijd ook weten of het de Leidse regio wordt of dat wij ons samen met Wassenaar meer oriënteren op de Haagse regio en wat dat betekent voor de WODV en alles wat daarmee samenhangt. Dat maakt het wel spannend. Dat wil niet zeggen hoe het besluit er daarna uit gaat zien, want er begint dan een heel proces te lopen en dat levert ook wel tijd op, maar Voorschoten moet in juli wel zeggen of zij meegaat met de richting die de Leidse regio in wil. Dat is een principiële besluit, dat effect kan hebben voor de uitwerking, met name voor de WODV. Daar gaan wij niet alleen over; daar gaat ook Wassenaar over.

De **voorzitter**: Ik constateer dat er verder geen behoefte is om te reageren.

(De burgemeester neemt het voorzitterschap over van de heer Smittenaar.)

De heer **Mol** (VVD): Voorzitter. Ik dank wethouder Binnendijk en u voor de reactie op de eerste termijn en uw uitgebreide en zorgvuldige terugkoppeling over onze samenwerking in de regio. Ik dank ook de andere partijen. Ik wil reageren op de ingediende motie en de pleidooien voor een onderzoek door de Rekenkamer. Die zullen wij natuurlijk van harte steunen. Wij zijn het daar ook buitengewoon mee eens. Wij delen ook hartgrondig de mening dat het goed is om verder terug te kijken, temeer omdat we dan belangrijke lessen voor de toekomst kunnen leren, goed kunnen leren hoe we de begroting vorm moeten geven en heel goed met elkaar kijken naar de korte termijn en de lange termijn. Tot de belangrijkste oorzaken van het huidige tekort behoren, zoals ik zojuist al aangaf, immers de beheerplannen, die wij moeten opstellen om voor de lange termijn het beheer van de openbare ruimte weer op orde te krijgen en om te sparen voor grote vervangingsinvesteringen in de toekomst. In het recente verleden hebben we immers gezien dat we voor heel belangrijke zaken in het dorp gewoon onvoldoende middelen voorhanden hadden. Ik denk dat dat een belangrijk punt is dat in de begrotingsscan naar voren moet komen.

Wij steunen het pleidooi van de heer Binnendijk om ons zo veel mogelijk op 6 juli te concentreren en dan de belangrijkste kaders en uitgangspunten met elkaar vast te stellen, zodat zij de uitgangspunten vormen voor het uitwerken van de begroting. In het pleidooi van de burgemeester hoorden we ook dat we in die strakke marsroute naar 6 juli met elkaar de discussie moeten aangaan over wat we eigenlijk met Voorschoten willen, waar de kracht van Voorschoten ligt, hoe we ons dorp toekomstbestendig maken en welke keuze we in de regio moeten maken, zodat we op 6 juli al klaar zijn om daar antwoord op te geven. We moeten dus inderdaad de discussie voeren die we eigenlijk al een tijdje uit de weg zijn gegaan.

Het is wel belangrijk dat het college al een paar voorstellen uitwerkt waarover we op korte termijn besluiten kunnen nemen en waar in deze raad misschien ook draagvlak voor is. Voor de besteding van het overschot van het jaarsaldo van 2016 wordt bijvoorbeeld een voorstel uitgewerkt om onze schuldenlast daarmee te verminderen, zodat we die druk op de lange termijn wat minder zwaar gaan voelen. Ik denk dat we die discussie nu niet hier moeten

voeren, maar dat zijn ook voorstellen waarover we het de komende tijd moeten hebben, want het is heel belangrijk om de lange termijn voor Voorschoten op orde te krijgen.

Ik wil nog op één punt uit de eerste termijn reageren. Dat doe ik niet om een discussie te ontlocken, want we hebben het al heel vaak over het amendement gehad. Bij ons weten was er geen sprake van een fout in de belasting, want het ging om een aanbestedingsvoordeel binnen het afvalstoffsysteem, dat een gesloten systeem is. Dat werd op dat moment gezien als een argument om de ozb te verhogen, terwijl in dezelfde begroting best veel taakstellingen en vooruitblikken niet ingevuld waren, waar al best lang om gevraagd was. Ik denk dat het belangrijk is dat de VVD-fractie en volgens mij ook veel andere fracties die de discussie toen vanuit het oogpunt van het amendement hebben gevoerd, van mening waren dat er niets is tegen het heffen van ozb en tegen het verhogen van de ozb, maar dat dit aan twee kanten werkt. Als je met elkaar besluit tot het heffen of verhogen van belasting, moet je met elkaar constructieve besluiten nemen en uitwerken om Voorschoten op lange termijn toekomstbestendig te maken en te houden, waarbij wij ook op een innovatieve manier kijken naar onze voorzieningen. De burgemeester zei al dat het proces tot het herstelplan in die zin dingen heeft losgemaakt, zoals het besef dat wij iets moeten doen in Voorschoten. Dat is dan ook de kans die we de komende maanden met elkaar moeten grijpen: werken aan een toekomstbestendige begroting om op lange termijn onze financiën weer op orde te krijgen.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Voorzitter. Ik ga eerst in op het punt van de ozb-verhoging. Het college, uw eigen college, had voorgesteld om de ozb te verhogen. Althans: de lokale lasten zouden gelijk blijven; het zou gaan om duurdere huizen. Natuurlijk moet de begroting toekomstbestendig zijn. Niemand hier zal dat ontkennen, maar dat was tot die tijd niet gelukt. Dan is de vraag hoe je dat gaat oplossen. Ga je dat oplossen door het voorstel van je eigen wethouder te volgen: de lokale lasten blijven gelijk en de ozb gaat omhoog voor duurdere huizen? Of ga je dat dekken op een manier die de samenleving schade zou kunnen berokkenen? Dat is het besluit geweest en dat wil ik ook heel duidelijk hebben.

De heer Mol begint heel terecht over de beheerplannen, want dat is een voorbeeld van wat GroenLinks altijd "goedkoop is duurkoop" heeft genoemd. Wij hebben in de vorige raadsperiode een bezuiniging mede ondersteund. De PvdA was de enige die tegenstemde; wij hebben die bezuiniging op de beheerplannen mede ondersteund. Vorig jaar kwamen we ineens voor de situatie te staan dat door die bezuiniging geen reserveringen waren opgebouwd waarmee vervanging en herstel zouden kunnen worden betaald. Daar hebben we leergeld voor betaald. We hebben gezegd: oké, hier worden we wijzer van; dit was een leerervaring; laat dit een waarschuwing zijn voor de manier waarop bezuinigingen worden uitgevoerd.

Het verhogen van de ozb zou inderdaad ook later in het jaar kunnen, maar ik heb niet voor niets zojuist doorgevraagd naar de consequenties die dit kan hebben voor organisaties en verenigingen. Het is heel gemakkelijk om nu te zeggen dat we ervoor gaan zorgen dat mensen minder of niet afhankelijk zijn van subsidies. Ik kan ook een heleboel dingen zeggen

die ik niet waar kan maken. Ik heb de wethouder speciaal gevraagd of het dan kan gebeuren dat organisaties omvallen. Ja, dat kan, want we staan voor een enorme opgave. Je zou rust in de samenleving kunnen brengen als je nu al duidelijk zou maken dat we de ozb nu een beetje gaan verhogen. Dat is rust brengen in de samenleving in plaats van de samenleving laten bungelen. Daarom vraagt de fractie van GroenLinks de andere fracties hoe zij daar tegenover staan. Daar hebben we nog niet alle fracties over gehoord. Ik heb de wethouder gehoord; dat zijn niet mijn woorden.

Met betrekking tot de regio sluit ik mij volledig aan bij het betoog van de heer Middelburg: waarom zou Voorschoten een uitzonderingspositie moeten innemen? Het betoog van de burgemeester is goed te begrijpen. Daar kunnen we helemaal in meegaan, maar er zijn al zo veel signalen uitgegaan vanuit Voorschoten die niet echt een rechte koers lieten zien. Dat laat ook het bestuurskrachtonderzoek zien. GroenLinks waakt ervoor dat we onszelf uitsluiten als gesprekspartner, waardoor we misschien nog wel mee mogen doen maar niet meer mee kunnen bepalen. Er zou een manier gevonden moeten worden om dat veilig te stellen. Alleen zo kunnen we een keuze maken zonder een andere keuze uit te sluiten. Ik bedenk me nu ineens dat je nu eigenlijk een motie zou kunnen indienen om in ieder geval onze actieve deelname aan de gesprekken in de Leidse regio – dus niet aan de Leidse regio zelf – veilig te stellen, want ik ben bang dat dit signaal heel verkeerd wordt begrepen.

Het is op zich goed om te praten over de besteding van het jaarsaldo, maar als je toch al praat over het jaarsaldo, praat dan ook over de ozb.

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Ik dank u en de heer Binnendijk hartelijk voor de reactie. De door onze collega's van de VVD aangegeven marsroute lijkt ons een uitstekende route. Daar moeten we aan vasthouden, want het is echt van belang dat we dat met elkaar gaan doen.

Terughoudendheid ten opzichte van de regio is op dit moment heel handig. Eerst moeten we onze eigen financiële zaken op orde hebben, zodat je serieus genomen kunt worden binnen de regio en bij de besluiten die je daar gaat nemen.

Er is gezegd, ook vorige week in de kerk, dat zorgvuldigheid op dit moment veel belangrijker is dan snelheid. Zorgvuldig handelen, goed nadenken en de termijnstelling in acht nemen zijn bijzonder belangrijk.

Het door het CDA bepleite feitenrelaas is heel nuttig, zoals ook de wethouder heeft aangegeven. Dat lijkt ons een heel goede zaak.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Ik zou de fractie van ONS Voorschoten willen vragen of zij werkelijk wil zeggen dat Voorschoten te veel snelheid maakt met de positiebepaling in de regio?

De heer **Eversteijn** (ONS Voorschoten): Nee, dat is helemaal niet gezegd. Het gaat ons erom dat we zorgvuldig moeten handelen. Dat is in de kerk door diverse insprekers gezegd: neem nu de tijd om een goed plan te maken, zodat je het goed hebt doordacht. Daar gaan we dan gewoon mee verder.

Mevrouw **Van Herk** (CDA): Voorzitter. De heer Mol heeft duidelijk aangegeven wat ook de CDA-fractie voorstaat. We vinden het heel ingewikkeld dat het herstelplan inderdaad eigenlijk niet voor 31 maart gelukt is. Wel zijn wij van mening dat we een goed voorstel moeten hebben. Daarom is het goed dat we er nog langer over na gaan denken. Afgelopen donderdag hebben we met elkaar geconstateerd dat er veel onrust heerst. We moeten goed nadenken over de ozb-verhoging en we moeten bekijken of we niet aan de subsidies hoeven te zitten. Ik denk dat we daar met elkaar nog eens heel goed over na moeten denken. Ik ben ook van mening dat we het overschot van de begroting voor 2016 heel goed moeten inzetten voor verlaging van onze schulden. Dat helpt weer met de rentelast. Dat hoeven we dan niet te bezuinigen; dat hebben we dan weer binnen.

Ik houd wel van een marstempo: gewoon goed doorgaan en goed blijven aangeven waar we staan met elkaar. Dan komen we er wel.

De heer **Maassen** (SP): Ik heb de fractie van het CDA in de eerste termijn horen pleiten voor het opstellen van een feitenrelaas. Mag ik daaruit concluderen dat u steun gaat geven aan het voorstel dat door D66, de PvdA en de SP is ingediend?

Mevrouw **Van Herk** (CDA): Ja. Dat kan ook niet anders als ik daarnaar vraag. Dus ja, dat gaan we doen.

De heer **Maassen** (SP): Mooi.

De heer **Van der Meij** (D66): Voorzitter. Wij gaan graag mee met het zojuist door het CDA genoemde marstempo. Het heeft geen enkele zin om nu op onze bips te gaan zitten om af te wachten wat er in de regio gebeurt. Dat gebeurt toch en in plaats van dat men ons voorbij marcheert, is het verstandiger om gezamenlijk te marcheren en aan de mars mee te doen. Dat tempo geldt wat D66 betreft ook voor fase 2 van het herstelplan, maar wij vinden dat wij 6 juli niet als einddatum moeten fixeren. Er gaat in de zomer nog heel veel gebeuren. Wij zijn dus niet voor fixatie van 6 juli als einddatum voor het tweede herstelplan. Dat moet en dat kan wat ons betreft uiteindelijk beter in de begroting voor 2018. Dat wordt dus midden november. Des te eerder, des te beter.

Een ander marstempo, waar we wél op zitten te wachten, is: hoe snel kunnen we de aansturing en de organisatie van de Werkorganisatie samen met Wassenaar versterken? Wat mij betreft kan het marstempo op dat punt omhoog.

Wij zijn heel blij met de opmerking over co-creatie. We vinden datgene wat alle insprekers hebben gezegd, heel essentieel. Daarbij kwam heel veel creativiteit naar voren; ik zal straks een voorbeeld van die creativiteit geven. Laten we die benutten. Wij zullen dat dus van harte ondersteunen.

Er is nog een punt dat wij van harte ondersteunen. Ik weet niet of er vandaag een formeel voorstel wordt ingediend, maar u hebt in ieder geval aangegeven dat er een formeel besluit moet worden genomen over de begrotingsscan. Dat besluit ondersteunen wij van harte.

Ik vind de reserve kapitaallasten een heel slimme oplossing. Ik heb het nog niet helemaal door, maar voor 98% denk ik dat dit een briljante vondst is. Daar gaan we dus naar kijken.

Ik wil nog even terugkomen op de creativiteit. Daarbij wil ik het hebben over het zwembad. Laten we nou even eerlijk wezen over het zwembad. We kunnen Leiden en de regio over een paar jaar toch een fantastisch zwembad aanbieden? We zeggen gewoon: jullie hoeven geen nieuw zwembad te bouwen; we breiden het huidige zwembad gewoon uit en jullie delen mee in de exploitatiekosten. Dat is een kwestie van creativiteit en het benutten van krachten die wij als Voorschoten hebben. Dat scheelt dan ook in het fietsverkeer naar Leiden, want dan komen alle Leidenaars naar Voorschoten fietsen. Dan snijdt het mes dus twee keer.

Als u namens de raad het verzoek aan de Rekenkamercommissie wilt doen, erg graag. Mocht u daar wat "achtergrond" of mijn aanwezigheid bij willen hebben, dan bied ik mij daar graag voor aan. Verder dank ik u voor alle antwoorden.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik zal het kort houden, want ik heb nog ongeveer een minuut. Dank voor alle antwoorden. Ik denk dat de verschillende visies van het college en de coalitie- en oppositiepartijen weer wat dichterbij elkaar zijn gekomen. Ik merk in ieder geval flink wat sympathie bij het college voor een aantal voorstellen die onder andere vanuit mijn fractie zijn gedaan, zoals de co-creatie met de inwoners. Ik ben heel blij met de antwoorden op dat punt. Volgens mij is dat precies de oproep die ik heb gedaan: ga samen met die mensen aan de slag en doe dat op een serieuze manier, waarmee je hen ook echt serieus neemt.

Ook op de oproep om eerst een aantal andere zaken mee te nemen in het herstelplan voordat je gaat kijken naar bezuinigen op subsidies en voorzieningen, heb ik een reactie van de wethouder gehoord waarmee ik vooruit kan en die bemoedigend was.

Verder zie ik in deze raad een breed draagvlak voor het verzoek aan de Rekenkamercommissie om een historisch onderzoek te doen naar wat er is gebeurd of, zoals het CDA het noemt, een feitenrelaas. Misschien is dat niet precies volgens de letter van het voorstel zoals het er ligt maar het is zeker wel de intentie en daar gaat het bij zo'n motie om.

Voor de volledigheid en zoals wij al vaker hebben gezegd: mijn fractie is erg voor het voorstel om een begrotingsscan te laten doen. De SP-fractie heeft er ook al eerder toe opgeroepen om het komende halfjaar tot een jaar te gebruiken om goed na te denken en om knopen door te hakken: bij welke regio hoort Voorschoten eigenlijk, met wie werken we samen en welke taken kunnen we doen in een samenwerking die ons voordelen oplevert en niet hogere kosten? Als we op die manier keuzes maken, voeren we als gemeente misschien wat minder taken uit maar kunnen we wel het cement in de samenleving behouden.

De heer **Middelburg** (PvdA): Voorzitter. Ik dank de wethouder en uzelf voor de antwoorden. Er werd expliciet gevraagd naar onze mening over een begrotingsscan. Ja, mijn fractie is daar een voorstander van. Ik heb goed geluisterd naar de mogelijke consequenties. Die accepteren wij uiteraard ook.

Wat de positionering in de regio betreft, sluit ik mij graag aan bij wat de heer Maassen zojuist zei. Dat ligt in het verlengde van wat mevrouw Lamers en de heer Van der Meij zeiden. Korthedshalve zal ik dat niet herhalen, maar zeg ik simpelweg dat ik het daarmee eens ben.

Mevrouw Lamers vroeg expliciet naar de lastenverhoging: hoe kijken andere fracties daarnaar? Het zwembad is natuurlijk hét voorbeeld van de voorzieningen en dat is heel belangrijk, maar er zijn nog een aantal andere voorzieningen. Wij hebben als PvdA al vaker gezegd dat wij er dan voor zijn om de algemene contributie die wij betalen – ofwel: de lasten voor onze inwoners – wat te verhogen om ervoor te zorgen dat we die mooie voorzieningen behouden. Dus ja, wij willen het signaal dat dit onze wens is, best nu al afgeven.

Er werd een compliment gegeven voor ons amendement. Nogmaals: het is ingewikkeld, omdat we het natuurlijk ook financieel-technisch correct willen doen. Dat is ook niet iets om nu te bespreken. Wanneer het klaar is, zullen we dat schriftelijk aan iedereen doen toekomen. Dan kan het rustig worden bekeken. In essentie komt het erop neer dat we incidentele meevallers willen gebruiken om juist structureel lucht te krijgen in de begroting en om structureel dingen mogelijk te maken. Nogmaals: dat zouden wij niet kunnen doen zonder ondersteuning van de ambtelijke organisatie, want het is best ingewikkeld om dat financieel-technisch aan alle voorwaarden te laten voldoen en sluitend te krijgen, zodat de provincie het accepteert en zodat het ook voor onszelf echt solide is. Het laatste wat we nu kunnen doen, is immers een voorstel doen waarmee de begroting minder solide wordt, maar we zijn ervan overtuigd dat we eruit komen.

Tot slot vind ik dat het college in de komende periode ook best een leidersrol op zich mag en zelfs zou moeten nemen. Het is helder dat het niet mijn college is maar het college is uiteindelijk ook in zo'n ingewikkeld proces het college van heel Voorschoten, dus ook van mij en van al die mensen met wie gepraat moet worden. Ik denk dat het heel nuttig is als een aantal van die gesprekken ook door het college worden gevoerd. Ik noem als voorbeeld toch het zwembad, dat ook op de tribune is vertegenwoordigd. In dat soort gesprekken komen

ook verschillende gevolgen boven tafel, bijvoorbeeld het feit dat je datgene wat je nu zou besparen, later misschien voor een deel weer kwijt bent omdat je bij een aantal mensen werkloosheid creëert. Dat soort zaken komt in gesprekken vaak beter naar voren dan wanneer mensen tegenover een raad van negentien mensen zitten. Ik roep het college er dus ook toe op om echt de leidersrol en het voortouw te pakken. Ik denk dat het college daar heel goed toe in staat is en ik denk ook dat dit echt nodig is om de mensen mee te nemen.

Dank u, voorzitter, ook voor het feit dat u mij zolang hebt laten doorpraten. U had mij gewoon mogen en eigenlijk moeten afbreken.

De **voorzitter**: Ach, ik ben thuis netjes opgevoed: grote mensen moet je uit laten praten.

We hebben vanavond met elkaar de standpunten over het herstelplan gewisseld. Iedereen realiseert zich dat de keuze om daartoe te komen, een lastige is, grote consequenties heeft en veel emoties heeft losgemaakt bij de inwoners van Voorschoten. Ik ben blij met de eensgezindheid binnen de raad naar aanleiding van de door mij als burgemeester geschreven brief en dat u de daarin aangegeven lijn ondersteunt, met alle mitsen en maren die dat nog met zich mee gaat brengen en met alle intensieve discussies die dat vervolgens ook nog gaat opleveren. Daar hebben we u straks wellicht ook bij nodig, maar ik heb gehoord en gemerkt dat u daartoe gaarne bereid bent. In de afgelopen periode is ook op uw overvolle agenda's een groot beslag gelegd. U doet het er ook maar bij, maar soms, in bepaalde weken, leek het alsof u als raadsleden meer in het gemeentehuis te vinden was dan bij uw baas, waarvoor wij de bazen hartelijk dank zeggen. We zijn hier echter nog niet klaar mee en we moeten nog een aantal flinke stappen maken, maar die intentie, die betrokkenheid en die bevologenheid zijn er zeker bij u.

Bij de stukken hebt u een document aangetroffen dat zou kunnen dienen als antwoord aan de provincie. Daarin staan vier beslispunten. Ik heb in de raad grote bereidheid gevoeld en bemerkt. Ik vraag u of u kunt instemmen met de in die brief verwoorde beslispunten. Daarbij gaat het om het uitstellen van het besluit tot vaststelling van het herstelplan tot het moment waarop de programmabegroting voor 2018 wordt vastgesteld, om het verzoek aan het college van GS om een begrotingsscan te doen uitvoeren en de resultaten daarvan ter kennis te brengen van de gemeenteraad, om het aan het college van GS aanbieden van het conceptherstelplan als zijnde het tussenresultaat van het tot nu toe gelopen proces en om het voortvarend oppakken van de verdere ontwikkeling van het herstelplan in afstemming met de provincie en in samenspraak met burgers, instellingen en bedrijven. Ik zou daaraan willen toevoegen: en dat delen met een klankbordgroep dan wel de begeleidingsgroep, zoals we die al in een eerder stadium in en met de raad hebben gebruikt. Dat hoeft niet specifiek opgenomen te worden als een amendering van dit besluit; dat is iets wat we ook met elkaar hebben afgesproken.

In stemming komt het voorstel.

Het voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

De **voorzitter**: Er ligt ook een motie over het verzoek aan de Rekenkamer. Ik proef breed draagvlak bij de raad. U hebt ook van het college gehoord en toegezegd gekregen dat wij dat namens u verder willen brengen. Willen de indieners de motie desondanks in stemming laten brengen? Zij wordt immers unaniem aanvaard. Het mag. Of kunt u akkoord gaan met de toezeggingen van het college en de voorzitter? Anders vind ik het een beetje cosmetisch.

De heer **Maassen** (SP): Laten we voor de besluitvorming stemmen over de motie.

De **voorzitter**: Maar mag ik u dan wel voorstellen om de in de motie gemaakte keuze te wijzigen in: "de Rekenkamercommissie te verzoeken een onderzoek in de vorm van een scan uit te voeren naar de rapportages en informatie over de gemeentelijke financiën"? Dat gaat immers meer in de richting van het besluit dat de raad eerder heeft genomen ten aanzien van de Rekenkamercommissie.

De heer **Maassen** (SP): Wij hebben al eerder aangegeven dat het vooral om de strekking van de motie gaat en dat het niet te nauw om de letter van de motie hoeft te gaan.

De **voorzitter**: Oké.

In stemming komt motie 018.

De motie wordt met algemene stemmen aangenomen.

De **voorzitter**: Volgens mij zijn we klaar.

Mevrouw **Lamers** (GroenLinks): Ik had van alle fracties een reactie gevraagd op ons pleidooi om de ozb nu al te verhogen en op ons standpunt ten aanzien van de Leidse regio. Die reactie heb ik niet van alle fracties ontvangen. Wij komen hier in de raad dus op terug.

De **voorzitter**: Dat loopt eigenlijk al een beetje vooruit op de verdere discussie die wij nog moeten gaan voeren. Dit komt onherroepelijk en ongetwijfeld terug.

De heer **Mol** (VVD): U hebt het ongetwijfeld al gezegd, maar nog even voor de duidelijkheid: er werd gememoreerd dat wij zouden vinden dat wij in de regiodiscussie op onze bips moeten gaan zitten. Volgens mij zitten wij allemaal op één lijn, in die zin dat u zegt dat wij hier op 6 juli iets van moeten vinden en dat wij hebben gevraagd om in de marsroute naar 6 juli in ieder geval een moment met elkaar te hebben waarop wij richting geven aan de bestuurlijke toekomst van Voorschoten wanneer wij alle informatie hebben die daarvoor nodig is, waaronder de rapportage over de Werkorganisatie. Dat is het moment waarop we verder gaan schaken.

3. Bekrchtiging geheimhouding

Dit punt is in deze vergadering niet van toepassing.

4. Sluiting

De **voorzitter**: Zijn wij er met elkaar aan toe om beneden de verjaardag van de heer Smittenaar te vieren? Er zijn geen nootjes; er zijn geen uitgebreide dingen. Soberheid en karigheid!

De **voorzitter** sluit om 22.42 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 6 april 2017.

De griffier,

De voorzitter,

J. van der Does

P.J. Bouvy-Koene